

Dialogforum for Biodiversitet

Kommentarer til Biodiversitetsrådets årsrapport 2023
'Mod robuste økosystemer – anbefalinger
til en dansk lov om biodiversitet'

Biodiversitetsrådet
mail@biodiversitsraadet.dk,

Nordensvej 3, Taulov
DK - 7000 Fredericia
Axeltorv 3, Axelborg
DK - 1609 København V
Tlf. +45 70 10 40 40
Fax. +45 75 45 19 28
cvr.nr. 45 81 25 10
mail@dkfisk.dk
www.dkfisk.dk

3. januar 2024
Ref.: HSL

Danmarks Fiskeriforening PO's kommentarer til Biodiversitetsrådets årsrapport "Mod robuste økosystemer" 2023

Først og fremmest tak for en grundig årsrapport der kommer godt rundt om de problemstillinger der påvirker vores økosystemer i Danmark og tak for muligheden for at kunne kommentere på rapporten.

DFPO vil udelukkende kommentere på de marine forhold i rapporten, da det er i dette område vores medlemmer driver deres erhverv.

Hovedbudskaber

Det er positivt at udpegelsen af områderne til streng beskyttelse bygger på områder med:
"høj realiseret biodiversitet eller højt biodiversitetspotentiale, hvor biodiversiteten komplementerer hinanden, så den brede biodiversitet i Danmark beskyttes repræsentativitet. Udpegning af arealer til beskyttede områder bør baseres på en omkostningseffektivitetsanalyse, der inddrager disse aspekter, og suppleres af analyser af den samlede værdi af natur og biodiversitet for samfundsøkonomien."

Kapitel 1

Udfordringerne på land og på havet er meget forskellige ift. biodiversitet. DFPO savner at dette fremgår langt tydeligere af teksten.

Det bør også indarbejdes at monitoring af områderne er afgørende ift. at kunne vurdere virkning af beskyttelsen. Generelt er monitoring især af de marine områder i Danmark meget dårlig. Monitoring koster penge og de er ikke afsat nogen steder.

Kapitel 2

Opgørelsen på 1,9 % ift. hvad der er beskyttet på havet, er ikke retvisende. Der er en række områder der burde tælle med i opgørelsen, herunder havstrategiområderne i Kattegat.

Nuværende og planlagte beskyttelsesordninger/områder er ikke blevet udpeget med hensigt at regulere alt fysisk/mekanisk aktivitet indenfor området, hvorfor det ikke er en særlig god ide at foreslå det, især ift. de socioøkonomiske konsekvenser det vil have.

Biodiversitetsrådets status for nuværende beskyttede havarealer

Beskyttede områder opgøres til 1,9 %:

- Men havstrategiområderne i Kattegat hvor bundsløbende redskaber i 2021 blev reguleret er ikke med. Forklaringen er at en række aktiviteter vil kunne foregå i områderne hvis man kan udarbejde en sameksistensvurdering der konkludere, at området ikke påvirkes negativt af aktiviteten. DFPO mener at præcis samme mulighed foreligger for Natura2000 områderne der tæller med i opgørelsen. Det er derfor meget uklart hvorfor visse områder er med og andre ikke er. Fælles for begge typer af områder er dog at anvendelsen af bundsløbende redskaber er reguleret.
- Men hvorfor er hele Øresund ikke med?
- Men hvorfor er den danske del af torskelukningsområdet i Kattegat ikke med? Her er bundsløbende redskaber reguleret året rundt.
- Men hvorfor er Vadehavet indenfor ”rejelinjen” ikke med, hvor få fartøjer med sløbende redskaber kun har adgang til specifikke ”fiske kasser”
<https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2016/1474pdf>
- Men hvorfor er Ringkøbing fjord ikke med hvor bundsløbende redskaber ikke er tilladt?
<https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2013/1482>
§ 6. Anvendelse af maskinkraft er kun tilladt ved fiskeri med nedgarn og faststående redskaber.
Stk. 2. Vod- og notfiskeri er ikke tilladt.
- Men hvorfor er Nissum fjord ikke med hvor bundsløbende redskaber ikke er tilladt?
<https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2021/1311>
- Men hvorfor er de dele af Limfjorden ikke med hvor bundsløbende redskaber ikke er tilladt?
- Men hvorfor opgøres arealet kun til 1,9 % når tidligere fødevareminister Rasmus Prehn oplyste folkettinget følgende:
MOF, Alm.del - 2020-21 - Endeligt svar på spørgsmål 327: Spm. om, hvor mange procent den nuværende 3-sømil-grænsezone, hvor trawlfiskeri er forbudt, udgør af det samlede danske havareal, til ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling / Folketinget (ft.dk)
”Det samlede areal inden for 3 sømil, hvor al anvendelse af trawl og snurrevod er forbudt omfatter 5.372 km² svarende til 5,2 % af det samlede danske havareal.”
I rapporten opgøres dette til 0,4 %. Hvad er egentlig korrekt?

DFPO savner en beskrivelse af problemstillingen ift. at udpege områder for en type af beskyttelse og så efterfølgende foreslå, at områderne helt lukkes for aktiviteter ift. en streng beskyttelse. Det er meget udfordrende for erhverv at håndtere områder der udpeges med udgangspunkt i at aktiviteter kan foresætte for så senere i forløbet, at blive orienteret om at alle aktiviteter skal reguleres. Områder der ønskes streng beskyttet, skal specifik udpeges til områder med streng beskyttelse fra starten af. Det er uforståeligt at områder der er udpeget for at beskytte specifikke habitater og arter skulle være præcis de samme områder der indeholder optimale betingelser for biodiversitet.

Bufferzoner nævnes i rapporten og behovet for langt større afstand end gældende, uden henvisning til dokumentation for effekt. Det hjælper nødvendigvis ikke stenrevet og biodiversiteten herpå at sandbunden rundt om revet også beskyttes, hvor helt andre arter vil optræde.

Kapitel 3

Det er svært at forstå at ”mangel på beskyttelse og sammenhængende plads skulle være hovedårsagerne til tabet af biodiversitet på havet, når den danske EEZ i perioden 2017-2022 ift. fiskeri med bundsløbende redskaber kun er påvirket i perioden med ca. 40 %. 50 - 60 % af den danske EEZ har ikke været påvirket af bundsløbende redskaber i en længere periode måske +10 år. Dette ser umiddelbart ikke ud til at have hjulpet biodiversiteten, hvilket ikke fremme forståelsen ift. hovedårsagerne til tabet af biodiversitet.

<https://www.aqua.dtu.dk/raadgivning/data-fra-dtuaqua/fiskeris-aftryk-paa-havbunden>

Det er meget positivt at det anbefales, at *”et fremtidigt virkemiddelkatalog indeholder samfundsøkonomiske betragtninger og analyser i forbindelse med implementering af de enkelte virkemidler”*

Biodiversitetsrådets medlemmer og sekretariat er velkommen til at kontakte undertegnede for uddybning af DFPO's bemærkninger.

Henrik S. Lund
Teamleder, Biolog
Danmarks Fiskeriforening PO

Bemærkninger til Biodiversitetsrådets årsrapport 2023 ”Mod robuste økosystemer – anbefalinger til en dansk lov om biodiversitet”

Danmarks Naturfredningsforening (DN) takker for muligheden for som medlem af Dialogforum for Biodiversitet at kommentere på Biodiversitetsrådets årsrapport.

DN's Hovedbudskaber:

- DN bakker helhjertet op om Biodiversitetsrådets anbefalinger til en biodiversitetslov, og opfordrer regeringen til hurtigst muligt og inden udgangen af 2024 at indføre en biodiversitetslov på baggrund af rådets anbefalinger.
- DN bakker op om, at der fastsættes mål i en dansk biodiversitetslov svarende til de af Biodiversitetsrådet foreslåede mål, herunder at der som minimum fastsættes nationale mål svarende til de internationale naturmål.
- DN mener, at regeringen hurtigst muligt bør sikre en effektiv beskyttelse og forvaltning af arealer omfattet af eksisterende beskyttelsesordninger, så disse arealer kan bidrage til målet om 30 % beskyttet natur, og hvor potentialerne er til stede til målet om 10 % strengt beskyttet natur i Danmark. Biodiversitetsrådet vurderer, at man herved vil kunne komme op på hhv. 16 % beskyttet natur på land og 28,8 % beskyttede havområder inden for de nuværende beskyttelsesordninger.
- DN anbefaler, at Biodiversitetsrådet kommer med forslag til, hvordan den eksisterende naturbeskyttelseslovgivning kan justeres, så det sikres, at arealer omfattet af relevante beskyttelsesordninger kan bidrage til målet om 30 % beskyttet natur samt for relevante arealer målet om 10 % strengt beskyttet natur.
- Biodiversitetsrådet peger i rapportens virkemiddelkatalog på flere konkrete indsatser, som vil kunne bidrage til at vende biodiversitetens tilbagegang samt bidrage til 30/10-målet. DN opfordrer til at regeringen iværksætter disse tiltag snarest og sikrer at de implementeres, så de kan bidrage til målene.
- DN ønsker at understrege vigtigheden af, at Biodiversitetsrådet sikres fremadrettet, så rådet fortsat kan levere uvildig faglig og saglig rådgivning til regeringen og Folketinget om, hvordan vi vender tilbagegangen i biodiversitet i Danmark. Samtidig mener DN, at Biodiversitetsrådet med den nuværende bevilling er underfinansieret ift. at varetage deres opgave fyldestående og DN mener derfor, at rådets bevilling bør øges til samme niveau som Klimarådets bevilling.

Nedenfor følger DN's overordnede bemærkninger til årsrapporten samt i forlængelse heraf mere specifikke bemærkninger til enkelte dele af rapporten.

Generelle bemærkninger

DN er glade for Biodiversitetsrådets opfordring til, at der indføres en biodiversitetslov i Danmark, med klimaloven som forbillede, som en retligt forpligtende målsættende rammelov, der samtidig kan fungere som et styringsværktøj, der kan drive de biodiversitetsindsatser, der skal sikre målopfyldelsen. DN har ligesom mange andre grønne organisationer længe efterspurgt en sådan lov. DN bakker derfor også helhjertet op om Biodiversitetsrådets anbefalinger, og opfordrer regeringen til hurtigst muligt at indføre en biodiversitetslov på baggrund af rådets anbefalinger.

DN mener, at Danmark som et selvudnævnt grønt foregangsland som minimum bør fastsætte nationale mål svarende til de internationale naturmål, herunder målet i EU's biodiversitetsstrategi om 30 % beskyttet natur i 2030, hvoraf 10 % skal være strengt beskyttet natur. DN bakker derfor også op om, at der fastsættes mål i

en dansk biodiversitetslov svarende til de af Biodiversitetsrådet foreslåede mål. DN hæfter sig i den forbindelse ved, at rådet ikke ser nogle stærke biodiversitetsmæssige eller samfundsmæssige argumenter for, at Danmark påtager sig mindre ambitiøse mål end andre lande.

Biodiversitetsrådet slår med deres årsrapport endnu engang fast, at Danmark er utrolig langt fra at indfri de internationale målsætninger på nationalt niveau. Danmarks nuværende bidrag til EU-målet om 30 % beskyttet natur vurderes at være 1,6 % af Danmark landareal og 1,9 % af Danmarks havareal. Samtidig kan ingen af Danmarks land- og havarealer for nuværende bidrage til målet om 10 % strengt beskyttet natur. For DN er dette ikke overraskende, men dog alligevel enormt trist. Danmark har i årevis gjort en aktiv indsats for at vende biodiversitetens tilbagegang, men indsatserne har været for små, for få og forkerte. Det ser vi resultatet af i dag, hvor over 1.900 arter på Den Danske Rødliste er truede.

Biodiversitetsrådet peger med årsrapporten på potentielle veje til at øge bidraget til de internationale mål, først og fremmest ved at fokusere på områder omfattet af eksisterende beskyttelsesordninger. Denne tilgang deler DN. Biodiversitetsrådet vurderer, at man vil kunne komme op på hhv. 16 % beskyttet natur på land og 28,8 % beskyttede havområder inden for de nuværende beskyttelsesordninger hvis beskyttelsen af disse områder styrkes. DN mener, at regeringen hurtigst muligt bør sikre en effektiv beskyttelse og forvaltning af arealer omfattet af eksisterende beskyttelsesordninger, så disse arealer kan bidrage til målet om 30 % beskyttet natur, og hvor potentialerne er til stede til målet om 10 % strengt beskyttet natur.

En biodiversitetslov vil ikke ændre den øvrige naturlovgivning, og DN bemærker, at Biodiversitetsrådet påpeger, at den danske lovgivning, som skal tage vare på natur og biodiversitet, i mange tilfælde fremstår som et kludetæppe af regler, der delvist overlapper og i nogle tilfælde ligefrem kan være modstridende. Denne opfattelse deler DN. Derudover mener vi, at en række regler direkte modarbejder en effektiv naturbeskyttelse og forvaltning. Her kan f.eks. nævnes skovlovens regel om, at der kun må være græsning på 10 % af arealet i en fredskov. Derfor opfordrer vi til, at regeringen igangsætter en revision af den eksisterende lovgivning. I den forbindelse er det DN's håb, at Biodiversitetsrådet kan være med til at pege på, hvordan den eksisterende naturbeskyttelseslovgivning kan justeres, så det sikres, at arealer omfattet af relevante beskyttelsesordninger kan bidrage til målet om 30 % beskyttet natur samt for relevante arealer målet om 10 % strengt beskyttet natur.

I rapporten kommer Biodiversitetsrådet med en overordnet vurdering af, hvilke aktiviteter der kan forenes med beskyttelsen i hhv. beskyttede områder og strengt beskyttet natur. DN ser positivt på, at Biodiversitetsrådet slår fast, at der ingen væsentlige modsætninger er mellem biodiversitet og menneskers adgang og mulighed for friluftsliv i beskyttede og strengt beskyttede områder. Vi er også enige i, at friluftslivet skal reguleres ud fra hensyn til biodiversiteten, navnlig i strengt beskyttede områder, da visse forstyrrende aktiviteter som eksempelvis større sportsarrangementer kan have en negativ forstyrrende påvirkning. DN støtter også op om rådets holdning til, at rekreativt ressourceudtag, herunder at jagt og fiskeri i de strengt beskyttede havområder bør undgås. Samtidig er DN glade for, at rådet også slår fast, at de beskyttede områder bør friholdes for opførelse af nye fysiske anlæg som eksempelvis anlæg til energiproduktion. DN finder det afgørende, at der sættes turbo på opsætningen af vedvarende energianlæg, men mener, at dette skal foregå udenfor vores beskyttede naturområder. DN er også glade for, at rådet slår fast, at jord- og havbunden bør friholdes for enhver form for fysisk forstyrrelse.

Biodiversitetsrådet anbefaler i rapporten, at der udarbejdes et virkemiddelkatalog for biodiversitet, der kan bidrage til prioriteringen af de nationale biodiversitetsindsatser. DN er enige i behovet for en sådan mekanisme og hilser det meget velkomment, at Biodiversitetsrådet har påbegyndt et virkemiddelkatalog i rapporten. Dog er der valgt indsatser på baggrund af deres aktualitet. Det er selvfølgelig helt relevant at vurdere allerede igangsatte eller planlagte indsatser, så det bliver vurderet, hvorvidt disse indsatser bidrager til eller kan bidrage til naturmålene. Men DN ønsker også fremadrettet, at virkemiddelkataloget bliver udvidet

til at omfatte nye mulige indsatser, der i højere grad fra start er prioriteret ift. at styrke biodiversiteten mest muligt.

DN har noteret sig, at Biodiversitetsrådets kommende årsrapport for 2024 vil have fokus på det finansielle spor. Dette støtter DN varmt op om. DN ser et stort behov for konkrete anbefalinger til finansiering af biodiversitetsindsatserne, herunder bl.a. anbefalinger til en ny incitamentsstruktur, der gør det attraktivt for jordejere at forvalte deres arealer med fokus på at fremme biodiversitet, anbefalinger til hvordan Danmark kan anvende EU's landbrugsstøtte bedre til at fremme biodiversitet, anbefalinger til hvordan værdisætning af natur kan integreres i beslutningsprocesser samt anbefalinger til en model for, hvordan virksomheder mv. kan investere i biodiversitetsfremmende tiltag.

I de følgende specifikke bemærkninger påpeger DN bl.a. en række ønsker til yderligere konkretisering og supplerede analyser, som DN håber vil indgå i Biodiversitetsrådets fremtidige arbejde. Dette skal ikke ses som en kritik af Biodiversitetsrådets arbejde med nærværende og forrige årsrapport. DN mener tværtimod, at Biodiversitetsrådet har leveret to gode og relevante rapporter, og DN har fuld forståelse for, at yderligere arbejde ligger udenfor, hvad rådet hidtil har kunne levere indenfor det givne tidsrum og med den eksisterende bevilling. Netop derfor ønsker DN at understrege vigtigheden af, at Biodiversitetsrådet sikres og styrkes fremadrettet.

DN ser Biodiversitetsrådets rapporter som et vigtigt grundlag for den offentlige naturdebat. Derfor håber DN, at Biodiversitetsrådet fremadrettet vil have mulighed for at omsætte rapporterne til formidling målrettet den bredere offentlighed.

Specifikke bemærkninger

Nedenfor følger DN's mere specifikke bemærkninger til enkelte afsnit.

Bemærkninger til afsnit 1.3.2 En model for en dansk biodiversitetslov

DN bakker op om Biodiversitetsrådets anbefalede model til en biodiversitetslov med klimaloven som forbillede. DN savner dog, at Biodiversitetsrådet eksplicit påpeger vigtigheden af netop Biodiversitetsrådets rolle i den forbindelse. Det fremgår af det foreslåede årshjul (side 43), at der årligt skal udarbejdes en statusrapport fra "en sagkyndig instans", der gør status og leverer anbefalinger til biodiversitetsindsatsen. At Biodiversitetsrådet ikke er nævnt her, kan DN kun se som et udtryk for beskedenhed fra rådets side.

DN ønsker at slå fast, at et uafhængigt og uvildigt Biodiversitetsråd er helt afgørende at få indtænkt og indskrevet i en biodiversitetslov. DN ønsker, at det eksisterende Biodiversitetsråd bevares og sikres permanent i en kommende biodiversitetslov med en rolle svarende til Klimarådets rolle i klimaloven. Derudover mener DN, at Biodiversitetsrådets bevilling bør hæves, så den kommer op på niveau med Klimarådets. På den måde kan rådet levere en stærk faglig og saglig rådgivning til regeringen og Folketinget om, hvordan vi vender biodiversitetskrisen i Danmark, samt være en aktiv stemme i den offentlige naturdebat, der kan kvalificere debatten.

Bemærkninger til afsnit 2.1.3 Perspektiver på fastsættelse af nationale mål og delmål

Definitioner for beskyttede og strengt beskyttede områder

DN er meget optaget af, at der opnås konsensus om definitionerne for beskyttede og strengt beskyttede områder baseret på en biodiversitetsfaglig vurdering af Europa-Kommissionens vejledende kriterier for udpegning og opgørelse af beskyttede og strengt beskyttede områder. DN finder det helt afgørende for en meningsfuld debat om mål i en biodiversitetslov, for hvor meget beskyttet og strengt beskyttet natur der kan udpeges i Danmark, at der er opnået enighed om definitionerne.

DN støtter grundlæggende Biodiversitetsrådets anbefalede definitioner. Dog mener vi, at definitionen for strengt beskyttet natur er lidt uklar.

Biodiversitetsrådets forslag til definition lyder:

"Strengt beskyttede områder er beskyttede områder, der har en særlig høj biodiversitetsværdi, økologisk integritet eller potentiale herfor, og som er tilstrækkeligt store til at naturlige processer kan forløbe grundlæggende uforstyrret af menneskelige presfaktorer, hvilket er sikret retligt såvel som forvaltningsmæssigt".

Det indgår således i definitionen, at arealerne skal være tilstrækkelig store til at naturlige processer kan forløbe grundlæggende uforstyrret. For terrestriske strengt beskyttede områder skriver Biodiversitetsrådet, at det især gælder for naturlig hydrologi og bestandsdynamik for de store planteædere, men også for vegetationsdynamikker på landskabsskala, og at Biodiversitetsrådet vurderer, at en arealstørrelse på mindst 5.000 ha er nødvendig for at opretholde en naturlig bestandsdynamik på lang sigt i et system med udsætning bag hegn af to eller flere arter af store planteædere. Samtidig anbefaler Biodiversitetsrådet, at der ikke fastsættes en nedre grænse for størrelsen af strengt beskyttede områder. Det bl.a. ud fra en betragtning om at strengt beskyttede områder skal fokusere på områder med høj biodiversitetsværdi eller -potentiale, og at noget af Danmarks unikke biodiversitet findes på meget små arealer.

DN håber, at Biodiversitetsrådet i det fremadrettede arbejde vil udfolde, hvordan rådet mener, man bedst håndterer den konkrete udfordring med den fragmenterede natur på land. Særlig de små og værdifulde områder, som ikke umiddelbart kan kobles sammen til større og sammenhængende områder. DN ønsker, at definitionen af strengt beskyttet natur på land konkretiseres yderligere og at det beskrives mere konkret, hvorvidt og hvordan strengt beskyttede arealer kan rumme en spændvidde i størrelsen af arealer, så beskyttelsen både kan rumme meget store områder, men også mindre områder, hvis de rummer væsentlige naturværdier eller man kan tilnærme sig at naturlige processer udspiller sig frit igennem nogen grad af menneskelig indblanding.

DN håber, at Biodiversitetsrådet i deres videre arbejde vil konkretisere definitionen af strengt beskyttet natur yderligere, samt pege på, hvordan den kan omsættes til relevante biodiversitetsindsatser og beskyttelsesordninger.

Anbefalinger vedrørende aktiviteter i beskyttede og strengt beskyttede områder

DN mener, at det er vigtigt, at der skabes klarhed over, hvilke aktiviteter der er forenelige med beskyttelsen i hhv. beskyttede og strengt beskyttede områder. Derfor er DN glade for, at rådet i boks 2.1.5 kommer med overordnede retningslinjer herfor, blandt andet hvad angår adgang og friluftsliv, opførelse af nye fysiske anlæg mv. (som kommenteret under de generelle bemærkninger).

DN finder dog, at der fortsat er behov for at konkretisere yderligere, hvilke aktiviteter, der er forenelige med beskyttelseskategorierne, ligesom DN mener, at det er relevant at se på, om der bør stilles specifikke krav til genopretning og forvaltning af arealerne, for at disse kan omfattes beskyttelseskategorierne, og i så fald få konkretiseret disse krav.

Biodiversitetsrådet lægger op til, at flere aktiviteter reguleres på baggrund af en konkret vurdering og ud fra et forsigtighedsprincip i forhold til biodiversiteten. DN anerkender, at konkrete vurderinger kan være nødvendige for så vidt angår visse aktiviteter. Omvendt ser DN et behov for, at der opstilles nogle mere konkrete generelle retningslinjer for hvilke aktiviteter, der er forenelige med beskyttelseshensynene, blandt andet for ikke at skabe et for uoverskueligt og omkostningstungt administrativt setup.

DN håber, at Biodiversitetsrådet i deres videre arbejde vil konkretisere muligheder, krav og forbud i de beskyttede og strengt beskyttede områder yderligere med udgangspunkt i Europa-Kommissionens vejledende kriterier for udpegning og opgørelse af beskyttede og strengt beskyttede områder.

Hvad angår aktiviteter på havet noterer DN sig, at der i de nye strengt beskyttede områder, der udlægges i havstrategiens indsatsprogram, ikke sættes nogen begrænsninger for militære aktiviteter, hverken øvelses- eller forsvarsaktiviteter. DN anerkender til fulde behovet for, at Danmark kan forsvare sig selv, men mener, at forsvarsaktiviteter som minimum bør forbydes eller begrænses i de strengt beskyttede havområder. Da aktiviteter så som sprængning og sonar kan føre til væsentlige tab og forstyrrelse af biodiversiteten. Militæraktivitet er dog ikke umiddelbart omfattet af nogle af de i tabel B2.1.2 opsatte kategorier. DN er derfor interesseret i Biodiversitetsrådets holdning til sådanne aktiviteter.

Bemærkninger til afsnit 2.2.1. Status for delmål om beskyttede og strengt beskyttede områder

Biodiversitetsrådets opgørelse af eksisterende beskyttede og strengt beskyttede områder ligner opgørelsen fra sidste årsrapport. For en række beskyttelsesordninger, vurderer Biodiversitetsrådet, at det vil kræve en individuel vurdering af det enkelte område, at vurdere, om området kan betegnes som hhv. beskyttet eller strengt beskyttet. Dette har DN forståelse for set i lyset af de eksisterende beskyttelsesordningers karakter. Men DN håber, at Biodiversitetsrådet i deres fremtidige arbejde vil komme med anbefalinger til, hvordan man konkret kan styrke de relevante eksisterende beskyttelsesordninger, så det sikres, at arealer omfattet af disse beskyttelsesordninger generelt kan bidrage til 30 %-målet. Dette er i tråd med rådets egen anbefaling om, at vejen til 30 % beskyttet natur først og fremmest bør tage udgangspunkt i arealer omfattet af eksisterende beskyttelsesordninger.

DN er derudover interesseret i en nærmere afklaring af Biodiversitetsrådets vurdering af, hvad der kan indgå i de 30 % beskyttede områder på havet. De almindelige beskyttede havstrategiområder i Kattegat medtages ikke i de 30 % grundet regeringens beslutning om, at slække forbud mod klapning, VE, råstofindvinding med videre, da det i stedet skal bero på en konkret vurdering. DN er helt enig med Biodiversitetsrådet i, at denne opblødning af beskyttelsen er meget bekymrende og i strid med beskyttelseshensigten, da hele havbunden udgør udpegningsgrundlaget. Men DN ønsker på den baggrund en afklaring af, hvordan Biodiversitetsrådet ser på de marine Natura 2000. På nuværende tidspunkt fremgår det, at disse ikke anerkendes som en del af de 30 %, da fiskeri med bundsløbende redskaber er tilladt i størstedelen af områderne. I Natura 2000 er samme princip om konkret vurdering gældende, og der kan derfor gives tilladelse til ovennævnte aktiviteter i områderne. Betyder det i praksis, at Biodiversitetsrådet vurderer, at Natura 2000-områderne heller ikke kan medtages som 'beskyttede områder', så længe områderne forvaltes baseret på konkret vurderinger?

Bemærkninger til afsnit 2.2.2 Veje mod 30 % beskyttede land- og havområder

Som bemærket indledningsvis bifalder DN Biodiversitetsrådets anbefaling om, at vejen til 30 % beskyttet natur først og fremmest bør gå gennem at sikre en effektiv beskyttelse og forvaltning af arealer omfattet af eksisterende relevante beskyttelsesordninger.

Biodiversitetsrådet kommer i rapporten også med et forslag til, hvordan man komme hele vejen til 30 % beskyttet natur på land og på havet. For så vidt angår landarealet har Biodiversitetsrådet lavet en analyse, der viser, at man ved at udlægge vores eksisterende løvskov til urørt skov, genoprette vores ådale samt ved at lægge en buffer om eksisterende naturarealer kan komme fra 16 % til 30 % beskyttet natur. Rådet skriver dog samtidig, at arealerne ikke er identificeret med udgangspunkt i biodiversitetsdata og understreger, at en egentlig udvælgelse og prioritering af de arealer, der skal bidrage til 30 %-målet, vil kræve komplementaritets- og omkostningseffektivitetsanalyser, der inkluderer viden og empiriske data om arternes udbredelse i Danmark. Biodiversitetsrådet skriver også, at de for nuværende ikke har de essentielle biodiversitetsdata, og har derfor ikke kunnet gennemføre de komplementaritetsanalyser, som er nødvendige

for at anbefale, hvilke konkrete arealer, der bedst muligt bidrager til at vende tabet af biodiversitet til fremgang i Danmark.

DN ønsker i den forbindelse at henlede opmærksomheden på rapporten [Potentialet for at reservere 30 % af landarealet til beskyttede og strengt beskyttede områder i Danmark](#)¹, som DCE har udarbejdet for DN. Rapporten indeholder tilsvarende en arealanalyse af, hvor man kan placere 30 % beskyttet natur i Danmark, herunder 10 % strengt beskyttet natur. I analysen er biodiversitetskortets bioscore anvendt som grundlæggende indikator for arealers naturværdi. Bioscoren er beregnet ved at sammenligne kendte forekomster af rødlistede arter samt kortlagte indikatorer for gode levesteder for rødlistede arter. I rapporten er arealerne prioriteret efter deres aktuelle biologiske værdi, potentiale for at udvikles til værdifuld natur samt potentiale for at sammenkæde eksisterende naturområder. Samtidig indgår kulstofrige lavbundsjord og offentligt ejede arealer i de arealer, der peges på, fordi disse arealer forventes at kunne udtages med færre offeromkostninger end andre typer af arealer.

DN ønsker, at der på baggrund af eksisterende viden og med udgangspunkt i eksisterende biodiversitetsdata skabes biodiversitetsfaglig konsensus om, hvor vi bør prioritere at udlægge 30 % beskyttet natur på land. DN mener, at det bør være muligt på nuværende tidspunkt at anbefale, hvilke arealer der bør beskyttes, på baggrund af eksisterende viden – navnlig i lyset af at 2030 kun er 6 år væk. DN anerkender, at der kan være behov for at samle yderligere data, og at der på baggrund af ny viden kan være behov for at justere anbefalingerne senere. Men samtidig viser DCE's rapport, at for at nå op på 30 % af landarealet, er det nødvendigt at udpege stort set hele det eksisterende udyrkede areal i Danmark. DN håber derfor, at Biodiversitetsrådet i deres fremtidige arbejde vil inddrage DCE's rapport eller på anden måde søge at skabe biodiversitetsfaglig konsensus om en arealanalyse og et kort med anbefaling til placering af 30 % beskyttet natur i Danmark, herunder 10 % strengt beskyttet natur. Det vil være et stærkt og nødvendigt prioriteringsværktøj, når der skal iværksættes konkrete biodiversitetsindsatser.

---

¹ Ejrnæs, R., Bladt, J. & Fløjgaard, C. 2022. Potentialet for at reservere 30 % af landarealet til beskyttede og strengt beskyttede områder i Danmark. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 42 s. - Videnskabelig rapport nr. 507, <https://dce2.au.dk/pub/SR507.pdf>

2. januar 2024

Biodiversitetsrådet

Dansk Botanisk Forening

DBF's kommentarer til Biodiversitetsrådets 2. årsrapport

Øster Voldgade 5-7
1350 København K

Mod robuste økosystemer - anbefalinger til en dansk lov om biodiversitet, 23. november 2023.

www.botaniskforening.dk
kontor@botaniskforening.dk

Dansk Botanisk forening takker for en grundig rapport med essentielle anbefalinger.

DBF bakker op om Biodiversitetsrådets hovedbudskaber, herunder anbefalingen af at Danmark får en biodiversitetslov som en retligt forpligtende lov med mål og rammer for den nationale biodiversitetsindsats frem mod 2050, som Danmarks regeringstop er forpligtet til at arbejde aktivt for. Loven skal fungere som et overordnet styringsværktøj på tværs af sektorer, og sikre en langsigtet, kontinuerlig og sammenhængende biodiversitetsindsats.

DBF er enig i, at biodiversitetsloven bør fastsætte overordnede målbare mål i overensstemmelse med internationale og EU-baserede biodiversitetsmål. DBF støtter, at en kommende biodiversitetslov bør fokusere på biodiversitet, som defineret af Biodiversitetskonvention, og ikke natur- og miljø i bredere forstand.

For DBF er det afgørende, at der etableres styrings- og rapporteringsmekanismer og en håndhævelsesmekanisme med handlepligt for at sikre kontinuerlig fremdrift mod mål.

I den forbindelse er det essentielt, at Biodiversitetsrådet bliver styrket og gjort permanent, da evaluering af status og fremdrift ikke kan ske på troværdig vis uden en uafhængig og uvildig instans som Biodiversitetsrådet.

Det er desuden afgørende at indsatser og anbefalinger baseres på forskningsbaseret rådgivning inden for alle de aspekter, der dækkes af Biodiversitetsrådet - biodiversitet på land, i ferskvand og i havet, samt de juridiske, samfunds- og miljøøkonomiske, og adfærdsmæssige.

Faren for at en Biodiversitetslov kan ende som symbollovgivning er behandlet i afsnit 1.1.3, og det er klart at arbejdet med denne lov kan fjerne fokus fra og forsinke "egentlige" indsatser. Til gengæld forventes biodiversitetsloven at blive grundlag for en mere sammenhængende lovgivning på tværs af sektorer, som kan medføre mere vedvarende, målrettede og effektive indsatser.

Det er netop Biodiversitetsrådets anbefaling, at vedtagelsen af en overordnet målsættende biodiversitetslov er første skridt, og at den følges op af en samlet og gennemgribende reform af den materielle natur- og biodiversitetslovgivning.

DBF understreger vigtigheden af en samlet lovreform som helt afgørende for at det i praksis bliver muligt at gennemføre de indsatser og projekter, der skal føre målsætningerne ud i livet.

Den nuværende lovgivning mangler incitament og er fyldt med benspænd og regler, der direkte forhindrer eller modarbejder biodiversitetsfremmende indsatser samt talrige modstridende bestemmelser.

Dansk Botanisk Forening

Øster Voldgade 5-7
1350 København K

www.botaniskforening.dk
kontor@botaniskforening.dk

Som eksempler på "biodiversitetsskadelig" lovgivning kan nævnes skovloven, der stadig fungerer som en produktionslov, der som udgangspunkt kan hindre skovgræsning eller samgræsning med lysåbne naturområder, afvikling af nåletræsplantage med invasive arter - selv i Natura 2000-områder - vandløbslovens sikring af retten til dræning af marker, som kan hindre genopretning af hydrologi i grundvandsfødte naturtyper og landbrugsstøtteordninger med stærke incitament til en naturskadelig intensiv sommergræsning.

Den forrige regering vedtog i Natur- og Biodiversitetspakken "at igangsætte en gennemgang af den eksisterende lovgivning på natur- og biodiversitetsområdet mhp. at understøtte hensigtsmæssige rammer for realiseringen af natur- og biodiversitetspakken samt klare rammer for den fortsatte udvikling af naturen og biodiversiteten i Danmark"
https://mim.dk/media/217328/aftaletekst_-_natur-_og_biodiversitetspakken.pdf

Denne lovgennemgang er aldrig rigtigt kommet fra start, og blev fra starten isoleret til Miljøstyrelsens lovområde, selvom det ofte er regler fra andre ministerier og styrelser, der er afgørende for mulighederne for at sikre og fremme biodiversiteten. Det der kom i gang, var helt isoleret fra den øvrige lovgivning, fx. blev vi inviteret til at bidrage ifm. en gennemgang af mulighederne for at beskytte enkelttræer. En særdeles vigtig opgave, som DBF har været med til at efterspørge, men som formentlig er umulig at løse uden sammenhæng med helheden.

DBF opfordrer kraftigt til, at Biodiversitetsloven følges op med en samlet lovreform.

DBF er enig i at både *plads*, *kvalitet* og *tid* er afgørende for at genoprette biodiversitet og økologisk integritet. I den sammenhæng vil vi gerne pege på vigtigheden af at have fokus på at sikre/genoprette en høj botanisk biodiversitet, som er en grundsten ift. at opnå høj diversitet af tilknyttede organismer af insekter og svampe og dermed sikring af den brede biodiversitet. Der er brug for forskning og løbende effektovervågning af indsatser for at etablere en best practice ift. genopretning og nyetablering af levesteder med høj kvalitet.

DBF vil gerne fremhæve Biodiversitetsrådets to overordnede anbefalinger til kommende indsatser:

1. REPRÆSENTATIVITET og SKAB SAMMENHÆNG,
2. prioriteringen af BESKYT, GENOPRET og ETABLERER.

Ift. repræsentativitet bør det dels sikres at analyser sker på et tilstrækkeligt vidensgrundlag, dels at indsatser ikke begrænses til nuværende beskyttede områder, da disse ikke nødvendigvis er repræsentative for den brede biodiversitet.

Dansk Botanisk Forening

Øster Voldgade 5-7
1350 København K

www.botaniskforening.dk
kontor@botaniskforening.dk

DBF henleder bl.a. opmærksomheden på, at de nuværende Natura 2000-områder *ikke* sikrer alle de mest værdifulde naturområder i Danmark, da der er taget vidtgående hensyn til f.eks. ejerforhold og produktionsinteresser, hvilket tilsyneladende er i strid med Habitatdirektivets intentioner. Bl.a. mangler flere "hotspots" på kalkpræget jordbund, som indeholder et højt antal truede arter, men som ofte også har de største konflikter ift. menneskelig udnyttelse. Det er vigtigt at sikre repræsentativitet, så f.eks. naturnationalparker ikke kun udlægges, hvor staten ejer arealer, og hvor der er færrest produktions- og rekreative interesser. I forbindelse med høring om justering af områdegrenser i 2017 fremsendte DBF talrige forslag til udvidelser af Habitatområder (<https://fugle-habitat-2017.hoe-ring.mfvm.dk/Menu.aspx>).

DBF har også tidligere i diverse høringer vedr. biodiversitet fremhævet "brandmandens lov" som et essentielt princip ift. at standse tabet af biodiversitet. Det er vigtigt at sikre nuværende værdifulde/artsrige naturområder for at sikre artspuljen i Danmark, og sikre at der er spredningskilder/donorarealer til genoprettede og nyetablerede naturområder, som naturligvis bør ligge i sammenhæng med eksisterende natur.

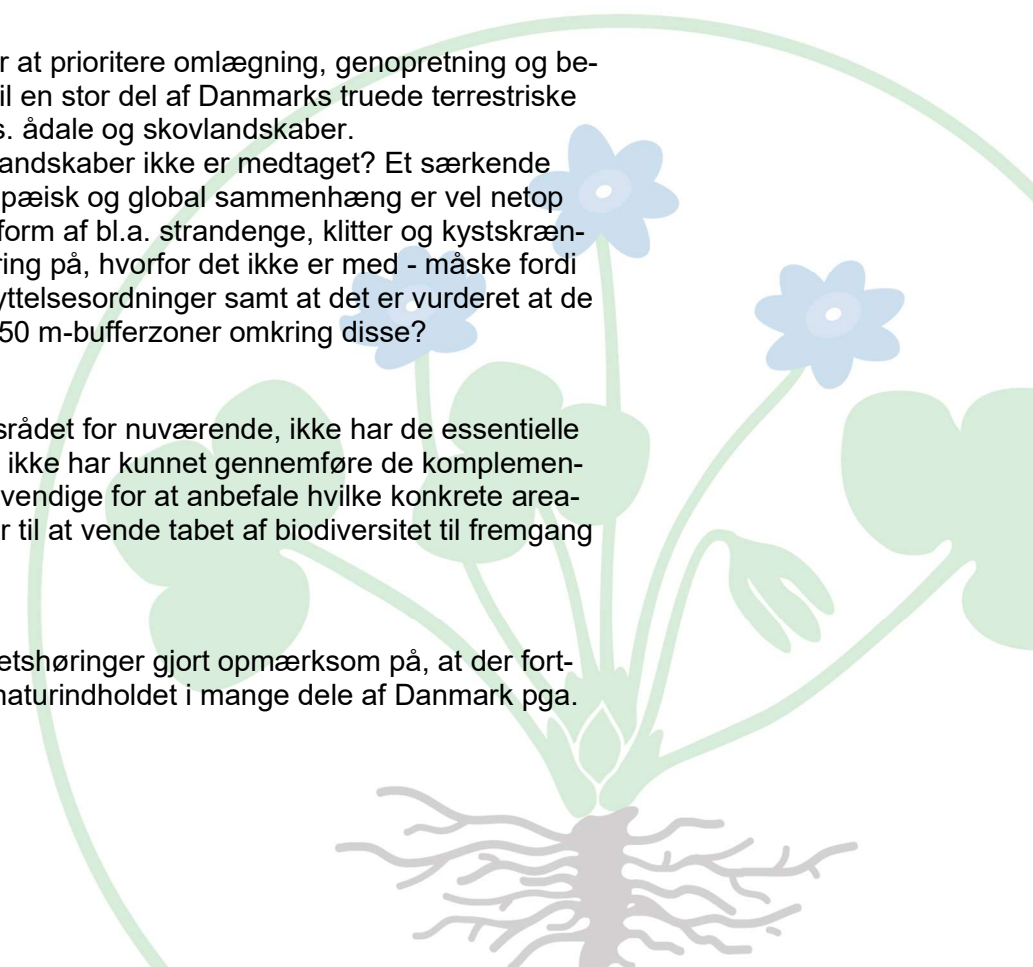
Omskrivningen af "Brandmandens lov" til BESKYT, GENOPRET og ETABLER kan forhåbentlig give principperne for prioritering nyt liv, og man kan håbe, at de finder vej til og bliver basale i den egentlige lovgivning inkl. støtteordninger.

Biodiversitetsrådet anbefaler at prioritere omlægning, genopretning og beskyttelse i landskaber, hvortil en stor del af Danmarks truede terrestriske biodiversitet er tilknyttet, dvs. ådale og skovlandskaber.

- Her kan det undre, at kystlandskaber ikke er medtaget? Et særkende ved den danske natur i europæisk og global sammenhæng er vel netop kystnaturen, også på land i form af bl.a. strandenge, klitter og kystskrænter, og der savnes en forklaring på, hvorfor det ikke er med - måske fordi det i forvejen er under beskyttelsesordninger samt at det er vurderet at de automatisk kommer med i 250 m-bufferzoner omkring disse?

Det fremgår at Biodiversitetsrådet for nuværende, ikke har de essentielle biodiversitetsdata, og derfor ikke har kunnet gennemføre de komplementaritetsanalyser, som er nødvendige for at anbefale hvilke konkrete arealer, der bedst muligt bidrager til at vende tabet af biodiversitet til fremgang i Danmark.

DBF har ifm. tidl. biodiversitetshøringer gjort opmærksom på, at der fortsat er mangel på viden om naturindholdet i mange dele af Danmark pga.

skævvridningen som følge af den omvendte proportionalitet mellem ressourcer og naturareal (s pkt. 3 i https://mfvm.dk/uploads/tx_power-mail/biodiversitetsforslag_dbf_input.pdf). I de arealmæssigt store kommuner (tidl. amter) er artsregistreringer på eksisterende §3-arealer derfor stadig her 30-40 år efter Naturbeskyttelseslovens ikrafttræden mangelfuld eller ikke-eksisterende. Dette bør imødegås, men skal naturligvis ikke bruges som syltekrukke for ikke at igangsætte indsatser, dér hvor viden er tilstrækkelig.

Dansk Botanisk Forening

Øster Voldgade 5-7
1350 København K

www.botaniskforening.dk
kontor@botaniskforening.dk

DBF gør opmærksom på, at Citizen science-data som indsamles i f.eks. Arter.dk kan forbedre vidensgrundlaget, men kan ikke forventes at dække hullerne, bl.a. fordi der ikke er offentlig adgang til en stor del af de privatejede naturområder. Der er utvivlsomt en stor bias i vidensgrundlaget til fordel for let tilgængelige områder og artsgrupper samt befolkningstal, hvor eksempelvis de svært tilgængelige ådale er underrepræsenterede.

DBF tilslutter sig behovet for udarbejdelsen af et dynamisk virkemiddelkatalog baseret på forskningsbaseret kvalificering af virkemidlernes effekt på biodiversiteten, både i forhold til at vende tabet af biodiversitet til fremgang inden 2030 og til at genoprette økosystemernes økologiske integritet frem mod 2050.

DBF bakker i høj grad op om Biodiversitetsrådets vurdering af, at der generelt er behov for yderligere fokus på monitorering og evaluering af eksisterende og kommende biodiversitetsindsatser. I den forbindelse vil DBF pege på behovet for et nationalt program for effektovervågning af genoprettet natur og forskellige forvaltningsmetoder, så dette kan ske på en standardiseret og sammenlignelig måde.

Virkemidler

DBF er enig i behovet for et virkemiddelkatalog og ser en fordel i at virkemidler vurderes ift. deres effekter på både biodiversitet, klima, samfundsøkonomi osv. Vi støtter op om Biodiversitetsrådets anbefalinger vedr. de forskellige virkemidler, og har desuden valgt at kommentere et par af virkemidlerne i det følgende med henblik på at komme med konstruktivt indspil.

Vedr. genopretning af ådale, så er det et tiltag DBF i høj grad støtter op om, men også et virkemiddel der i den grad kalder på en reform af både lovgivning og støtteordninger, hvis det skal kunne realiseres. De fleste ådale er delt op på en mængde privatejede ejendomme, hvilket vanskeliggør gennemførelsen af store sammenhængende projekter med genopretning af naturlige processer.

Ekstensiv helårsgræsning i ådale med store planteædere uden tilskudsfordring vil i sig selv kunne forventes at give et stort løft til biodiversiteten bl.a. ved at modvirke den massive tilgroning, der foregår i disse år, skabe spirebede og sprede frø og sikre mere lys til bunden. I mange tilfælde vil det dog formentlig være essentielt at inkludere et betydeligt tørt areal

ovenfor ådalsskrænterne, da disse ofte er reduceret mest muligt til smalle bræmmer. Inddragelse af højjord kan også være med til at sikre grundvandsdannelsen, både hvad angår kvantitet og kvalitet.

Dansk Botanisk Forening

Øster Voldgade 5-7
1350 København K

www.botaniskforening.dk
kontor@botaniskforening.dk

Det kan undre, at de stærkt truede rigkær og kildevæld betinget af udsivende/udstrømmende grundvand, og som udgør en vigtig del af ikke mindst den botaniske biodiversitet i ådalene, ikke nævnes specifikt, men blot er inkluderet i det meget brede "mose"-begreb.

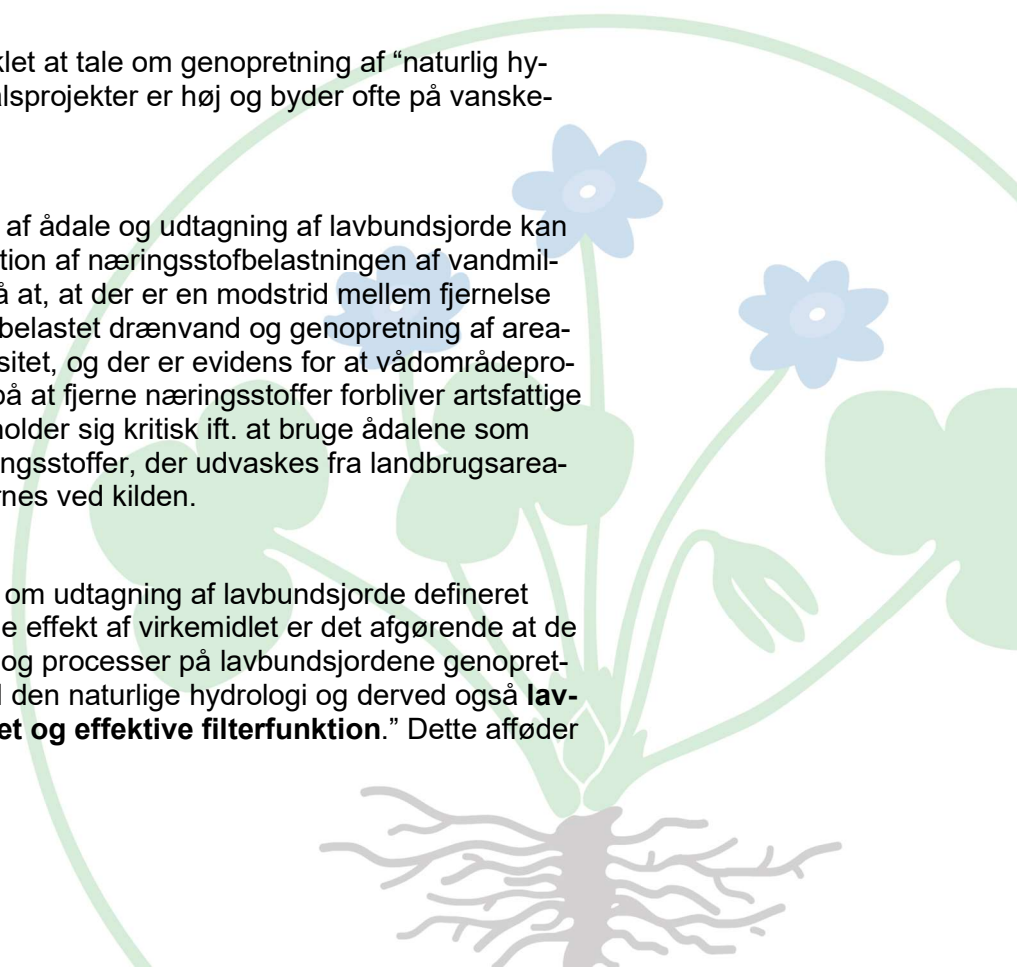
I den forbindelse kan man med fordel præcisere, hvad der menes med "naturlig hydrologi", når det på grund af dræning og ofte meget store sætninger og kompaktion af tørven er umuligt at genskabe de hydrologiske forhold, der var før afvandingen, fandt sted. Under nedbrydningsprocessen er frigivet næringsstoffer som "intern belastning", hvilket heller ikke nævnes, og som det vil være vanskeligt at fjerne. Selvom man oversvømmer lavbundsområder, vil opbygning af ny tørv vanskeliggøres så længe næringsindholdet er højt, så en tilbagevenden til en rig ådalsnatur med en porøs kærtørv der gennemsvives af rigelige mængder rent grundvand er vanskeligt at genskabe.

Hvis man blot hæver vandstanden så meget som muligt, hvilket kan være ønskeligt af hensyn til vandløbsnaturen og vandmiljøet, kan man risikere at oversvømme de sidste rester af tilbageværende rigkær og artsrig rigkærsvegetation, der er flyttet ned i tidligere tørvegrave. Endelig kan grundvandsdannelsen og dermed trykpotentialet være reduceret som følge af afvanding og vandindvinding i oplandet. Disse problemstillinger er også beskrevet i DCE's Guide til mere biodiversitet i ådale <https://dce.au.dk/aktuelt/nyheder/nyhed/artikel/guide-til-genopretning-og-forvaltning-af-vaad-natur>

Det kan derfor lyde lidt forenklet at tale om genopretning af "naturlig hydrologi", kompleksiteten i ådalsprojekter er høj og byder ofte på vanskelige dilemmaer.

Det omtales, at genopretning af ådale og udtagning af lavbundslande kan bidrage med væsentlig reduktion af næringsstofbelastningen af vandmiljøet. DBF gør opmærksom på at, at der er en modstrid mellem fjernelse af næringsstoffer fra næringsbelastet drænvand og genopretning af arealer med høj botanisk biodiversitet, og der er evidens for at vådområdeprojekter etableret med henblik på at fjerne næringsstoffer forbliver artsfattige (fx Baumann 2021). DBF forholder sig kritisk ift. at bruge ådalene som "rensingsanlæg" for de næringsstoffer, der udvaskes fra landbrugsarealer - næringsstofferne bør fjernes ved kilden.

"Naturlig hydrologi" er i afsnit om udtagning af lavbundslande defineret her: "For at opnå den ønskede effekt af virkemidlet er det afgørende at de basale økologiske funktioner og processer på lavbundslandene genoprettes – herunder i særdeleshed den naturlige hydrologi og derved også **lavbundslandenes permeabilitet og effektive filterfunktion.**" Dette afføder

spørgsmålet om, hvordan permeabilitet og filterfunktion tænkes genoprettet?

Dansk Botanisk Forening

Øster Voldgade 5-7
1350 København K

www.botaniskforening.dk
kontor@botaniskforening.dk

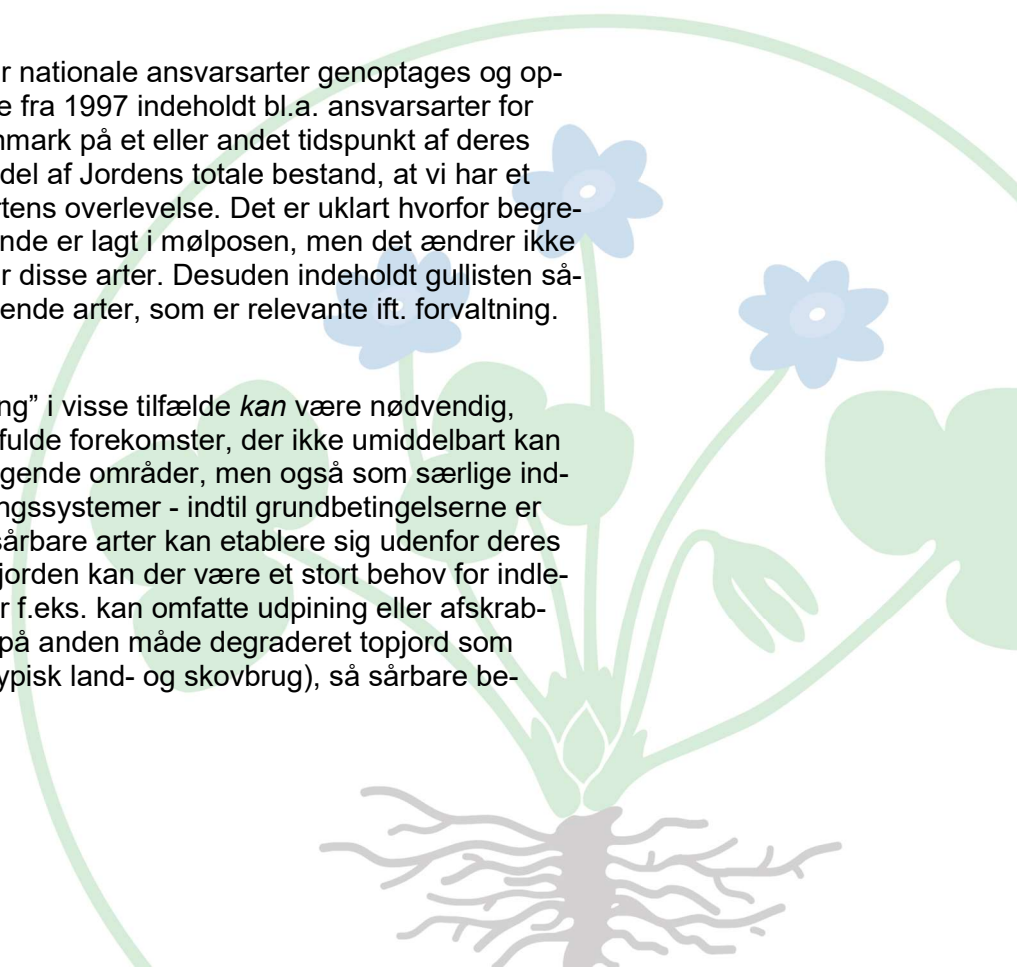
Det mangler i det hele taget viden om effektive metoder til genopretning af botanisk artsrig natur på tidligere intensivt dyrket jord, det gælder såvel drænet tørvejord som tør lerholdig bund, som holder på næringsstofferne i mange år. Forskning i metoder til genopretning af stærkt truede naturtyper som rigkær, kildevæld og kalkoverdrev, der tilsammen rummer en stor del af den botaniske biodiversitet (og dertil knyttede fauna og fungi), er mangelfuld og bør opprioriteres.

DBF tilslutter sig Biodiversitetsrådets anbefalinger vedr. genopretning af levesteder for truede arter, dvs. en bred og økosystembaseret biodiversitetstilgang samt genoprettelse af den økologiske integritet, herunder at genopretning styret af naturlige processer som udgangspunkt er den vigtigste tilgang, men også at der kan suppleres med en særlig akut indsats for de mest truede arter, så de ikke når at forsvinde, før den økologiske integritet af deres levesteder er genoprettet.

Det forvirrer når der side 168 står, at "mange af de truede arter findes i områder, der i dag ikke er underlagt naturbeskyttelse, herunder fredninger, § 3- og Natura 2000-områder". I de efterfølgende sætninger medregnes disse arealer til "de beskyttede områder", så det der menes, er vel, at de ikke er underlagt effektiv forvaltning og evt. retlig beskyttelse? Langt de fleste truede plantearter har levesteder, som er under én eller anden form for beskyttelse, primært naturbeskyttelseslovens §3, Natura 2000 eller fredninger - men som ofte i høj grad savner effektiv forvaltning og evt. retlig beskyttelse.

DBF opfordrer til at listen over nationale ansvarsarter genoptages og opdateres. Den såkaldte Gulliste fra 1997 indeholdt bl.a. ansvarsarter for Danmark, dvs. arter hvor Danmark på et eller andet tidspunkt af deres livscyklus rummer en så stor del af Jordens totale bestand, at vi har et særligt nationalt ansvar for artens overlevelse. Det er uklart hvorfor begrebet "ansvarsarter" tilsyneladende er lagt i mølposen, men det ændrer ikke på, at vi reelt har et ansvar for disse arter. Desuden indeholdt gullisten såkaldte opmærksomhedskrævende arter, som er relevante ift. forvaltning.

DBF er enig i at "særforvaltning" i visse tilfælde *kan* være nødvendig, både ift. små isolerede værdifulde forekomster, der ikke umiddelbart kan forvaltes i store sammenhængende områder, men også som særlige indsatser inden for store græsningssystemer - indtil grundbetingelserne er genoprettet så meget, at de sårbare arter kan etablere sig udenfor deres oprindelige levested. På landjorden kan der være et stort behov for indledende aktiv genopretning, der f.eks. kan omfatte udpining eller afskrabning af næringsbelastet eller på anden måde degraderet topjord som følge af intensiv udnyttelse (typisk land- og skovbrug), så sårbare bestande kan konsolideres.

I det hele taget kunne det med fordel uddybes, hvad det vil sige at et levested har den nødvendige høje kvalitet, og hvordan denne opnås, især hvis udgangspunktet er intensivt dyrket landbrugsjord. Følsomme planterarter er ofte afhængige af særlige abiotiske forhold, især næringsfattige og hydrologiske forhold, som det kan være vanskeligt at genskabe på tidligere dyrkede marker.

Dansk Botanisk Forening

Øster Voldgade 5-7
1350 København K

www.botaniskforening.dk
kontor@botaniskforening.dk

DBF er enige i at der er behov for styrkelse af det faglige grundlag for rødlistevurderinger, og selvom NOVANA indeholder en stor andel af botanisk naturovervågning, er det på ingen måde målrettet en repræsentativ overvågning af rødlistearter. Der er derfor også ift. planter behov for at styrke vidensgrundlaget. I den forbindelse bør det også sikres at der i fremtiden uddannes artseksperter, som kan løfte opgaven, i dag er uddannelse i artskenndskab og taxonomi skåret ned til det allermost basale på biologiuddannelserne.

DBF håber at biodiversitetsrådet vil medtage ovenstående kommentarer i færdiggørelsen af den 2. årsrapport.

God arbejdslyst

Med venlig hilsen

Martin Køhl Søholm

Martin Køhl Søholm
Formand for Naturbeskyttelsesudvalget

På vegne af
Dansk Botanisk Forening

Biodiversitetsrådets årsrapport:

Mod robuste økosystemer

Anbefalinger til en dansk lov om biodiversitet

Att.: mail@biodiversitetsraadet.dk

Biodiversitetsrådets årsrapport 2023

Tak for muligheden for at kommentere Biodiversitetsrådets årsrapport 2023:

Mod robuste økosystemer, *Anbefalinger til en dansk lov om biodiversitet.*

Helt overordnet finder Dansk Industri (DI), at rapporten danner grundlag for en kvalificeret drøftelse af, hvilke centrale elementer der bør adresseres i en kommende lov om biodiversitet. Årsrapporten er derfor et stærkt indspil til politisk fokus ikke kun i forhold til en kommende lov om biodiversitet, men også i forhold til andre højaktuelle politiske drøftelser, herunder målsætninger for natur og den grønne trepart.

Den grønne omstilling, herunder biodiversitetsindsatsen men også indsats i forhold til klima, grundvandsbeskyttelse, udbygning af vedvarende energi m.m., kræver langsigtede politiske prioriteringer og uden tvivl forandringer af arealanvendelsen i Danmark på land og i havet. DI bakker op om, at biodiversitet helt generelt opprioriteres i arealforvaltning og samtænkes med andre omstillingsindsatser - der kommer til at være rift om arealerne, og der er mange hensyn der skal tages.

For DI kalder det bl.a. på en langsigtet strategi for arealanvendelsen i Danmark, som netop tager hensyn til behovet for beskyttelse af natur og biodiversitet men også behovet for at kunne have en fremtidssikret mulighed for produktion.

DI anerkender rådets arbejde og anbefalinger med henblik på at definere og operationalisere Europa-Kommissionens vejledende kriterier for beskyttede og strengt beskyttede områder til gavn for kommende drøftelser vedr. målsætninger m.m. Med rådets anbefalinger og sammenstilling med beskyttelsesordninger i Danmark, er der nu et kvalificeret grundlag for at drøfte og træffe beslutninger i forhold til behovet for beskyttelse og genopretning og iværksættelse af indsatser.

Helt generelt er der stort behov for, at de mange beslutninger, der bliver truffet i disse år i forbindelse med den grønne omstilling, i højere grad træffes ud fra et mere holistisk perspektiv og helt oplagt, at klima-, natur- og biodiversitetshensyn i endnu højere grad tænkes sammen. Der er store synergier at hente, og vi har ikke "råd til", at der træffes omkostningstunge eller for den sags skyld arealkrævende beslutninger, som ikke kan opfylde flere formål på en gang, hvor det er muligt.

Rådets forslag til brede retningsgivende principper i en kommende biodiversitetslov, der kan danne rammen for hensyn, der skal inddrages, når der skal prioriteres mellem valg af virkemidler om biodiversitetsindsatser, er et godt udgangspunkt, som DI kan bakke op om.

Princippet om samspil med andre omstillingsindsatser, når indsatser i forhold til biodiversitet sættes i værk, er væsentligt, men også at biodiversitet indtænkes i videst muligt omfang ved øvrige omstillingsindsatser. Samfundsøkonomiske betragtninger og hensyn til øvrige samfundsinteresser er naturligvis også et relevant princip, herunder at gevinster ved beskyttelse og genopretning af biodiversitet og økosystemtjenester skal inddrages i analyser ved prioritering af biodiversitetsindsatser.

Løsninger i forhold til biodiversitet kan spille tæt sammen med mere bæredygtig produktion og levevis. og derfor er det også vigtigt, at samspil og de mere brede samfundsøkonomiske betragtninger inddrages. Se flere bemærkninger hertil nedenfor.

Hvis tabet af biodiversitet i Danmark skal vendes til fremgang, og Danmark skal leve op til internationale forpligtelser, er DI enige i, at der er behov for et mere sammenhængende, forskningsbaseret og langsigtet fokus på beskyttelse og genopretning af økosystemer og biodiversiteten i Danmark. En rammesættende biodiversitetslov med inspiration fra klimaloven kan være afsættet for den indsats.

Udover en rammesættende lov om biodiversitet vil det også fordre ændringer af den eksisterende naturlovgivning, som eksempelvis kan muliggøre samtænkning af flere indsatser, men også motivation for at bidrage f.eks. som lodsejer, by eller virksomhed.

Det er fortsat et vigtigt budskab for DI, at "alle" kan bidrage til at fremme natur og biodiversitet, og at virksomhederne spiller en rolle. En konkret anbefaling er derfor, at det skal være nemmere at invitere naturen ind på matriklen, uden at det sætter en stopper for fremtidige anvendelser. Ligesom DI endnu engang vil påpege, at virksomhedernes rolle, i forhold til at bidrage til at stoppe nedgangen eller fremme biodiversitet, i stor udstrækning er rettet mod en global tilgang og en værdikædebetraktning. Sourcing af råvarer og brug af materialer er afgørende i forhold til påvirkning af biodiversitet.

I det følgende er bemærkninger til nogle af hovedbudskaberne i rapporten.

På vej mod et virkemiddelkatalog – et dynamisk virkemiddelkatalog

I rapporten er beskrevet rådets anbefalinger til et dynamisk virkemiddelkatalog der bygger på følgende;

- virkemidlets biodiversitetseffekt og i relation til mål og delmål - lokalt, nationalt, og internationalt,
- virkemidlets samspil med andre væsentlige samfundsudfordringer, med fokus på synergier hvor muligt
- virkemidlets samfundsøkonomiske betydning, herunder velfærds- og budgetøkonomiske, der tager højde for biodiversitetens samlede værdi
- og mulige barrierer ved implementering af virkemidler, herunder f.eks. lovgivnings- og holdningsmæssige aspekter

DI bakker op om opfordringen til, at der udarbejdes et dynamisk virkemiddelkatalog. Set i forhold til biodiversitetsrådets arbejde som hovedsageligt retter sig mod en dansk kontekst, vil det være væsentligt set fra et virksomhedsperspektiv, at der netop også lægges vægt på effekter både lokalt, nationalt og ikke mindst internationalt. Samspil med andre samfundsudfordringer, samfundsøkonomisk betydning og mulige barrierer ved implementering er alle væsentlige forhold et virkemiddelkatalog kan adressere.

De foreløbige virkemidler, som rådet har peget på, har alle potentialer. DI bakker op om, at de kommende naturnationalparker bør geares til at kunne få en relativt stor betydning – de kan bidrage med plads og sammenhængende arealer, som nu og på sigt er afgørende for udvikling af biodiversitet.

Biodiversitetsindsatsen og andre samfundsopgaver

DI hilser Biodiversitetsrådets anbefalinger om, at en kommende biodiversitetslov skal indeholde retningsgivende principper, der kan bidrage til at kunne balancere forskellige hensyn, når der skal træffes valg om hvilke indsatses, der skal igangsættes.

Som tidligere nævnt, er der rift om arealerne, såfremt de mange målsætninger og hensyn i forhold til klima, klimatilpasning, drikkevandsbeskyttelse, skovrejsning, natur og biodiversitet, men også i forhold til landbruget og erhvervslivet i det hele taget, skal indfries.

Alle principperne er relevante - under overskrifterne:

- Borgerinddragelse og lokal forankring
- Økosystemtjenester i offentlige og erhvervmæssige beslutninger
- Bedre uddannelse, naturdannelse og adgang til naturen
- Globalt og lokalt problem
- Samspil og uforenelighed med øvrige omstillingsindsatser
- Samfundsøkonomi og øvrige samfundsinteresser

DI finder det helt centralt og har fokus på behovet for at øge vidensniveauet om biodiversitet, bl.a. for at kunne træffe erhvervmæssige beslutninger, der kan minimere aftryk på biodiversitet, eller bidrage til genopretning. Derudover er biodiversitet for virksomhederne i Danmark i høj grad en global problemstilling, men løsninger skal forankres lokalt.

DI takker for muligheden for at kommentere på rapporten og ser frem til den videre dialog.

Med venlig hilsen

Karin Klitgaard
Underdirektør
Miljøpolitik og cirkulær økonomi

Biodiversitetsrådet
Sekretariatet
mail@biodiversitetsraadet.dk

**DANMARKS
JÆGERFORBUND**

Danmarks Jægerforbund
Molsvej 34
8410 Rønde

Tlf. + 45 88 88 75 00

post@jaegerne.dk

19. december 2023

Vedr.: Kommentering af Biodiversitetsrådets årsrapport 2023

Biodiversitetsrådet har den 28. november d.å. fremsendt Rådets årsrapport 2023 med mulighed for skriftlig at kommentere på rapporten. I den forbindelse ønsker Danmarks Jægerforbund at give følgende bemærkninger:

Først og fremmest skal lyde en tak for en gennemarbejdet og grundig rapport som vi har læst med interesse.

Jægerforbundet bakker op om rådets anbefaling om, at der udarbejdes en retligt forpligtende mål- og rammesættende biodiversitetslov, og at det underliggende lovkompleks gennemgås. Sidstnævnte har været på tale af flere omgange over de senere år. Særligt finder vi den adaptive del af rammesætningen via opsætning af mål og delmål interessant, da det er afgørende, at vi er fokuserede på indholdet og effekten af de tiltag, der igangsættes.

Det er fuldt forståeligt, at revision af et lovkompleks tager tid. Det hverken kan eller skal forceres. Samtidig må vi ikke vente med at gøre det, vi ved der virker. Vigtige politiske beslutninger og prioriteringer må ikke have lov til at vente på, at lovkomplekset er udviklet, udarbejdet og besluttet. Udarbejdelsen af en biodiversitetslov må med andre ord ikke aflede et politisk vakuum med handlingslammelse.

Vi bemærker, at rådet har justeret i forhold til ordlyden omkring jagten i de strengt beskyttede og beskyttede områder.

"Det er Biodiversitetsrådet anbefaling, at enhver form for rekreativt ressourceudtag, herunder jagt, fiskeri, og sankning som udgangspunkt bør undgås i strengt beskyttede områder. I beskyttede områder kan rekreative ressourceudtag tillades, såfremt det vurderes, at det ikke skader biodiversiteten."

Vi bemærker den nuance, der lægges ind. Som fremsat tidligere mener vi i Jægerforbundet, at jagten bør vurderes fra område til område i forhold til det pågældende områdes robusthed og udfordringer. Vi ser gerne en adaptiv tilpasning af jagtlige muligheder i områderne, ud fra en præmis om, at områder, der ikke kan tåle et jagtligt udtag i dag, måske kan på sigt, og at en jagtlig aktivitet dermed ikke bør forbydes i udgangspunktet. En konkret vurdering i forhold til jagten vil efter vores overbevisning også være med til at sikre en accept af indskrænkninger i forhold til reguleringen af jagt i de strengt beskyttede områder hos jægerne - hvis muligheden for at genoptage den rekreative jagt ikke afskæres som en præmis. Vi er af den overbevisning, at man ved at skrive en interessentgruppe helt ud af ligningen risikerer at miste vigtig folkelig opbakning til at sikre implementering af løsninger i forhold til biodiversitetskrisen generelt.

I forhold til anvendelsen af forsigtighedsprincippet når de jagtlige aktiviteter skal vurderes i forhold til skade på biodiversiteten, er vi nysgerrige på hvordan det tænkes udført og hvilken viden der i den sammenhæng mangler. Jægerne bidrager gerne med indsamling af viden om naturen og vildtbestandene.

Slutteligt vil vi gerne rose rådet for det virkemiddel katalog, der er udarbejdet som en del af rapporten. En dejlig konstruktiv del af rapporten, som forhåbentlig giver anledning til inspiration og beslutningsstøtte.

Spørgsmål vedrørende ovennævnte bemærkninger eller ved behov for uddybende kommentarer, bedes rettet til Sabina Rohde, Afdelingen for Rådgivning og Uddannelse. Telefon: 88 88 75 43/ 27 80 28 54. Mail: sro@jaegerne.dk

Venlig hilsen
Danmarks Jægerforbund

Claus Lind Christensen
Formand

Direkte tlf. + 45 27 80 28 55
E-mail clc@jaegerne.dk

Det Grønne Kontaktudvalg lægger overordentlig stor vægt på, at Danmark bidrager til 30 %-målet ved at udpege "Beskyttede" samt "Strengt beskyttede" naturområder. I respekt for internationale forpligtelser samt at beskyttelse af natur ubetinget går forud for rekreative interesser i "Strengt beskyttede" områder, ønsker vi at sikre, at fortolkningen af definitionen af "Strengt beskyttet" natur ikke er til hinder for, at naturgæster kan opleve den "Strengt beskyttede" natur på naturens præmisser.

Vi ønsker med dette notat kortfattet at angive vores forståelse og fortolkning af mulighederne for at sikre adgang til "Strengt beskyttede" naturområder i respekt for, at naturhensynene her går forud for rekreative interesser. Vi vedhæfter som bilag en opstilling af internationale definitioner og fortolkninger, som indgår som grundlag for vores tilgang beskrevet nedenfor.

Adgang til "Strengt beskyttede" naturområder

Udgangspunkter:

- Danmark skal overholde internationale juridiske forpligtelser og fortolkninger af "Strengt beskyttet" natur;
- EU Kommissionens igangværende arbejde med at udarbejde en fælles EU-fortolkning heraf (do) bør lægges til grund;
- EU Kommissionen angiver i sit udkast til vejledning (Staff working document) om beskyttede og strengt beskyttede områder¹ om muligheden for rekreativ benyttelse af strengt beskyttet natur:

"non-intrusive and strictly controlled recreational activities, when such activities are compatible with the conservation objectives of the areas on the basis of a case-by-case assessment."

Aktiviteter, som vurderes i forhold til evt. påvirkning og vurderes at være forenelige med beskyttelseshensyn, er dermed mulige. Nogle aktiviteter kan på forhånd udelukkes som uforenelige med hensynene (fx jagt, idrætsarrangementer mv.). I respekt for hensynene til konkret forekommende beskyttelseskrævende natur (naturtyper og enkeltarter) kan og bør offentligheden sikres adgang til områderne, samtidig med at der sikres fred og fristeder, der muliggør, at forstyrrelsesfølsomme arter efter en konkret vurdering af allerede og potentielt forekommende arter kan yngle og trives. Således som loven allerede hjemler mulighed for. Hensyn og muligheder for adgang kan sikres og administreres ved at styrke praksis i forvaltningen ved at:

---

¹ ("[Criteria and guidance for protected areas designations](#)", Brussels, 28.1.2022 SWD(2022) 23 final) s 20/28

- Bestemmelserne i gældende lovgivning om tilladelse til *større arrangementer* opretholdes og anvendes som grundlag for en konkret forudgående vurdering.
- Bestemmelserne i gældende lovgivning om mulighed for at afspærre hele eller dele af både offentligt og privatejede arealer for *offentligheden som sådan* skal opretholdes og anvendes til **at sikre mulighed for forebyggende at etablere fristeder** og i en konkret aktuel situation at afspærre hele eller dele af både offentligt og privatejede arealer (som i dag ved forekomst af fx ørnereder).

Vores forståelse af "strictly controlled" er, at dette IKKE skal forstås som vurdering af hver enkelt adgang, herunder at der ikke er tale om "ledsaget adgang"

Følgende organisationer tilslutter sig dette notat

Danmarks Naturfredningsforening

Dansk Ornitologisk Forening BirdLife Denmark

Dyrenes Beskyttelse

WWF Danmark

Greenpeace

Verdens Skove

Dansk Botanisk Forening

Danmarks Sportsfiskerforbund

Entomologisk Forening

Biologforbundet

De Unge Biodiversitetsambassadører

Dansk Geologisk Forening

Rådet for Grøn Omstilling

Svampeforeningen

DOFs kommentarer til 2023-rapportgen og ønsker til 2024-rapporten fra Biodiversitetsrådet

DOF BirdLife Danmark kan i meget høj grad tilslutte sig Biodiversitetsrådets fremstilling i 2023-rapporten af biodiversitetens problemer i Danmark og forslagene til løsninger af dem. Især er vi meget glade for ophængen i EU's naturbeskyttelsesdirektiver og -forordninger. Rapporten er på et fagligt højt niveau, og den kan forhåbentlig være stærkt medvirkende til at spore den politiske og folkelige debat ind på et lige så seriøst spor, som natur- og biodiversitetskrisen fordrer.

Vi har dog et stort ønske om, at 2024-rapporten ikke (igen) 'kun' forholder sig til det, man kunne kalde 'rigtig natur', dvs. de 30 % af Danmarks land- og havareal, der forhåbentlig kan blive til beskyttet natur inden for en rimelig fremtid. 2023-rapporten beskæftiger sig således praktisk taget ikke med **naturindholdet** på de resterende 70 % af arealerne.

Da Danmark har meget få endemiske arter (restricted range species), der er globalt truede, mener vi i DOF BirdLife Danmark, at der bør være lige så meget fokus på den biologiske mangfoldighed i det, man kunne kalde 'hverdagsnaturen'. Her ville det være rart, hvis Rådet kunne bidrage med forslag til nogle målsætninger for **naturindholdet**, som det fx gøres i EU's kommende naturgenopretningsforordning i form af kvantitative målsætninger om fremgang i agerlandsindekserne for ynglefugle i 2030, 2040 og 2050. Her fremgår, at Danmark og resten af EU skal arbejde for at få landbrugsfugleindekset til at stige med hhv. 10, 20 og 30 % frem mod 2050. Det er nogle bud på, hvad det indebærer og kan resultere i, vi beder Biodiversitetsrådet om at give. Dette ønske understøttes af vores paraplyorganisation, BirdLife Internationals udsagn "Keep common birds common."

Hvor målsætningen for de 30 % beskyttet hhv. 10 strengt beskyttet natur kan formuleres som, at her skal det fulde potentiale for biodiversiteten kunne udvikle sig, bør der være rum for et rimeligt naturindhold i form af biodiversitet og de tilhørende basale økologiske processer i de resterende 70 % af landet.

Vi har også en kommentar til problematikken om, hvor meget beskyttet natur, vi har i Danmark. Her er det uklart for os, hvordan 'halvnatur-områder' som fx Tipperhalvøen, Vejlerne i Thy, Saltholm, Nyord og Tøndermarsken er klassificerede. Disse områder er i fugleperspektiv landets absolutte kronjuveler, især hvad ynglefugle angår, og vi finder det derfor helt forkert, hvis de dømmes ude. Her er der tale om områder, som udnyttes kommercielt, og hvor naturrigdommen er en følge af denne udnyttelse, ligesom det er tilfældet med al den anden halvnatur som enge, strandenge, Vadehavs-marsken, overdrev og heder. Her bør det bedste (rewilding) ikke være det godes (traditionel naturpleje) værste fjende.

Vi kan herunder ikke se, at I har tænkt på de §60-fredede videnskabelige reservater såsom Tipperne, Vejlerne og Vorsø; se fx <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/1985/340>.

I denne forbindelse har vi et stærkt ønske om, at man ikke igen og igen nedgør de landbrugsområder, der er udpegede som EU-fuglebeskyttelsesområder, ved at sammenholde dem med campingpladser og benzintanke. Disse områder er udpeget af hensyn til internationalt betydningsfulde forekomster af rastende og fouragerende hjejler, gæs og gulnæbbede svaner. De skal selvfølgelig ikke tælle med som naturområder fx i Danmarks afrapporteringer til EU, men det kan man godt påpege uden samtidig at nedgøre dem.

Endelig har vi et stort ønske om, at Rådet konkretiserer, hvad man mener med ”Adgang og friluftsliv skal reguleres ud fra hensyn til biodiversiteten, men er som udgangspunkt tilladt”? Denne formulering er næsten lige så upræcis som de ’besværgelser’, vi igen og igen ser fra Miljøministeriet og fx Friluftsrådet om, at rekreative aktiviteter skal ske under hensyntagen til flora og fauna – uden nogen form for konkret indhold. Hvad DOF og en lang række organisationer i Det Grønne Kontaktudvalg ønsker sig, fremgår af de efterfølgende og vedhæftede bilag. Her får man et bud på, hvad der skal til, hvis Carsten Rahbeks og vores forhåbninger om at få den sorte stork tilbage som dansk ynglefugl, skal gå i opfyldelse: Der skal udlægges forstyrrelsesfrie refugier i tilpas store dele af de urørte skove, naturnationalparker og strengt beskyttede naturområder.

I kontrast til denne lidt upræcise formulering glæder vi os over Rådets meget konkrete udmelding om, at jagt, fiskeri og sankning bør være udelukket i den strengt beskyttede natur. Det er helt afgørende, at det ikke er noget, der overlades til bl.a. kommunalbestyrelser at tage stilling til ved individuelle vurderinger. Det vil være den sikre opskrift på, at der ikke sker en regulering.

I den forbindelse bør Rådet være opmærksomme på den særlige danske problematik med motorbådsjagt i de danske farvande. For vandfuglene er denne særegne danske jagtform en meget alvorlig presfaktor. DOF BirdLife ønsker naturligvis denne meget forstyrrende jagtform helt forbudt, og det vil være absurd, hvis motorbådsjagt accepteres i ’beskyttede havområder’. Vi vil derfor bede Biodiversitetsrådet vurdere dette nærmere og naturligvis være opmærksom på, om der er motorbådsjagt i de områder, der fra regeringens side klassificeres som beskyttede naturområder.

Selv om der mangler større eksperimentelle undersøgelser af rekreative forstyrrelser i lighed med de storstilede undersøgelser af de jagtlige forstyrrelser, DMU i sin tid gennemførte, så er der masser af videnskabelige artikler med resultater fra mindre undersøgelser, der påviser større eller mindre konsekvenser for faunaen af rekreative aktiviteter (se [Plads til alle i en rig natur – både sunde rekreative aktiviteter, herlige naturoplevelser og følsomme arter](#)). Forstyrrelser fra andre rekreative aktiviteter end jagt hænger nært sammen med, hvor sky fugle og andre dyr er, hvilket i meget høj grad påvirkes af den jagtlige efterstræbelse, bestandene er udsat for. Det er en erkendelse, som er meget lidt udbredt, hvilket givetvis er en væsentlig årsag til, at der er gennemført så få store undersøgelser af problemerne. De fleste mennesker tror, at det er naturligt, at især større fugle og andre dyr er så sky udenfor særligt beskyttede områder som fx byparker. Men man behøver ikke at have rejst ret meget i andre dele af verden, hvor der ikke er udbredt jagt med ildvåben for at have set, hvor langt mindre sky fugle og andre dyr kan være, når de ikke jages. DOF BirdLife Danmark opfordrer derfor til, at disse problemer tages langt mere alvorligt, end det hidtil har været tilfældet.

På samme måde som den intensive jagt i Danmark var et meget stort, naturpolitisk stridspunkt i 1900-tallet, forudsiger vi i DOF BirdLife Danmark, at rekreative forstyrrelser bliver det i dette århundrede. Ikke mindst i Naturnationalparkerne kan belastningen forudses at nå problematiske niveauer og være et problem, som bør håndteres proaktivt, inden det vokser sig så stort, at det bliver endnu vanskeligere at gøre noget ved.

Mange hilsner

Hans Meltofte

Dr.scient., formand for DOFs naturpolitiske udvalg

Forvaltning af rekreative aktiviteter i strengt beskyttet natur

Denne forvaltningsmodel tager udgangspunkt i, at vi med Danmarks tilslutning til [EU's mål om strengt beskyttede naturområder](#) for første gang får mulighed for en overordnet planlægning for sikringen af forstyrrelsesfølsomme arter, dvs. kun med mulighed for "*non-intrusive and strictly controlled recreational activities, when such activities are compatible with the conservation objectives of the areas on the basis of a case-by-case assessment.*" Behovet herfor er desuden blevet aktualiseret af den accelererende – og meget glædelige – øgning i interessen for at færdes i naturen, men **som nødvendiggør kompenserende tiltag for at sikre større områder med uforstyrret natur**. Det er det, [principaftalen mellem Miljøministeriet, Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet](#) på lokalt niveau også omtaler som ”kompenserende tiltag”.

Dette kan først og fremmest opnås ved en **zoner**ing, så forstyrrende aktiviteter undgås i områder, hvor der er gode muligheder for at sikre frirum for forstyrrelsesfølsomme arter. Her vil EU-målsætningen om forvaltningen af strengt beskyttet natur pålægge staten at etablere en sådan beskyttelse – ikke ved at udelukke de fleste mennesker for at opleve vores bedste naturområder, men ved **intelligent planlægning**. Herved sikres det, ”at mennesker ledes uden om eller igennem sårbare naturområder på en hensigtsmæssig måde”, som der står i aftalen mellem Miljøministeriet, Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet.

Da der er stor forskel på problemerne med forstyrrelser i skov hhv. åbent land og vand, behandles de separat her med udgangspunkt i den faglige redegørelse, som bringes i DOFs debatindlæg [Plads til alle i en rig natur – både sunde rekreative aktiviteter, herlige naturoplevelser og følsomme arter](#).

Efter mere end 150 års efterstræbelse med skydevåben er mange større fugle stadig så sky, at de er følsomme overfor forstyrrelser især i yngletiden. Det gælder i særlig grad Duehøgen, som går tilbage mange steder. Foto: Knud Falk.

Vi skulle gerne snart have den Sorte Stork tilbage som dansk ynglefugl, efter at den forsvandt for kun lidt over et halvt århundrede siden. Det kræver mange områder uden forstyrrelser i skovene.

Foto: Artur Tabor.

Forvaltning af rekreative aktiviteter i strengt beskyttet skov

Zone 3: Fri fladefærdsel til fods som nu 24/7 i offentligt ejede skove / begrænsninger som nu i privatejede, men veje og stier tilpasses en målsætning om, at der så mange steder som muligt er mindst 500 m mellem dem. Hermed sikres mulighed for sameksistens mellem mennesker og dyreliv i områderne. Hunde føres altid i snor.

Cykling inkl. el-cykling som nu kun på befæstede veje og stier. Der anlægges ingen MTB-spor, og eksisterende spor nedlægges. Bilkørsel som nu kun på offentlige veje.

Zone 2: Fri adgang til fods på anlagte stier (der sikres adgang for bevægelseshæmmede) med henblik på at sikre forbedret ro til dyrelivet i statsejede skove og status quo i privatejede. I øvrigt som i zone 1.

Zone 1: Passende store områder friholdes for rekreative aktiviteter (ligesom alle andre menneskelige aktiviteter) hele året eller dele heraf, men adgang for organiserede besøg under kyndig ledelse, så sjældne og følsomme fugle mv. sikres maksimal beskyttelse. Hunde må ikke medbringes.

I ingen af zonerne er rekreativ jagt tilladt. Bestemmelserne i gældende lovgivning om tilladelse til *større arrangementer* opretholdes og anvendes som grundlag for en konkret forudgående vurdering.

Den intensive strandturisme har nærvædet udryddet den hvidbrystede præstekrave og trængt andre kystfugle væk fra vigtige ynglepladser. Foto: Thorkil Brandt.

Forvaltning af rekreative aktiviteter i strengt beskyttet åbent land

Zone 3: Fri fladefærd til fods i offentligt ejede områder uden forekomster af større antal ynglende eller rastende åbentlandsfugle mv. Færdsel som nu i privatejede områder. Hunde føres altid i snor.

Cykling inkl. el-cykling som nu kun på befæstede veje og stier. Der anlægges ingen MTB-spor, og eksisterende spor nedlægges. Bilkørsel som nu kun på offentlige veje.

Zone 2: Fri adgang til fods på anlagte stier (der sikres adgang for bevægelseshæmmede), så der sikres fred i store åbentlandsområder for ynglende og rastende fugle mv. I øvrigt som i zone 1.

Zone 1: Passende store områder friholdes for rekreative aktiviteter (ligesom alle andre menneskelige aktiviteter) hele året eller dele heraf, men adgang for organiserede besøg under kyndig ledelse samt udsyn fra fugletårne mv. Hunde må ikke medbringes.

I ingen af zonerne er teknologibårne rekreative aktiviteter tilladt, såsom flyvning i enhver form. Det samme gælder rekreativ jagt. Bestemmelserne i gældende lovgivning om tilladelse til *store arrangementer* opretholdes og anvendes som grundlag for en konkret forudgående vurdering.

På det marine område er der sket en kraftig stigning i sportsprægede aktiviteter, som ofte er meget forstyrrende for dyrelivet. Foto: Boris Schønfeldt.

Forvaltning af rekreative aktiviteter i strengt beskyttede (marine) vandområder

Zone 3: Fri sejlads uden motor i områder uden forekomster af større antal rastende og fældende fugle mv.

Zone 2: Sejlads forbudt i dele af året, hvor der er behov for hensyn til ynglende, fældende og rastende fugle mv.

Zone 1: Passende store områder friholdes for rekreative aktiviteter (ligesom alle andre menneskelige aktiviteter) hele året, men adgang for organiserede ture under kyndig ledelse.

I ingen af zonerne er teknologibårne rekreative aktiviteter tilladt, såsom flyvning og surfing i enhver form. Det samme gælder rekreativ jagt. Regler for tilladelse til *større arrangementer* udarbejdes.

Dansk Ornitologisk Forening

19. september 2023

Dansk Skovforenings bemærkninger til Biodiversitetsrådets årsrapport 2023

Dansk Skovforening takker for muligheden for at kommentere på Biodiversitetsrådets årsrapport 2023.

Overordnet glæder Dansk Skovforening sig over, at Biodiversitetsrådet anerkender de private skovejeres biodiversitetsindsats og fremhæver, at mange sjældne og truede skovarter kun findes her. Skovejernes indsats har stor og positiv betydning for biodiversiteten i Danmark.

Det understreger netop, at de private danske skovejere ansvarligt forvalter vigtige natur- og biodiversitetsværdier i skovene. Derfor kan det undre, at Biodiversitetsrådet på den baggrund opfordrer til strengere regulering af private skove. Dansk Skovforening mener, at øget regulering bør anvendes på områder, der ikke fungerer, og derudover kun bør anvendes, når det er nødvendigt.

Vi mener, at lodsejerinddragelse og positive incitamenter er det mest effektive virkemiddel inden for natur- og biodiversitetsforvaltning. Frivillighed skaber holdbare og langvarige løsninger. Derfor skal konkrete indsatser særligt på private arealer baseres på frivillighed og positive incitamenter, som skaber motivation, engagement, viden og ansvarsfølelse.

Vi bemærker i øvrigt, at der er væsentlig forskel på henholdsvis Miljøministeriets og Biodiversitetsrådets opførelse og definition af beskyttet og strengt beskyttet natur. Vi mener, at Biodiversitetsrådet – fremfor at udarbejde egen tolkninger og definitioner – bør anvende de fælleseuropæiske retningslinjer og definitioner. Dette sikrer bl.a. ensartethed og sammenlignelighed mellem EU-landene.

Biodiversitetsrådet skriver, at de i næste rapport vil have fokus på virkemidler, der fremmer natur og biodiversitet. Dansk Skovforening imødeser udarbejdelsen af denne rapport og bidrager naturligvis gerne med konkrete forslag til virkemidler på private skovarealer.

I nedenstående følger en række konkrete kommentarer til rapporten.

Forslag til biodiversitetslov

Biodiversitetsrådet foreslår en biodiversitetslov, der skal fungere som rammelov i stil med klimaloven med både kort- og langsigtede bindende mål for biodiversitetsindsatsen i Danmark. Dansk Skovforening anerkender behovet for at sikre og fremme biodiversiteten i Danmark og imødeser regeringens arbejde med en biodiversitetslov, der fastsætter overordnede målsætninger for biodiversitetsindsatsen. Vi deler også regeringens ønske om, at udarbejdelsen af en sådan lov hviler på flere forskellige faglige kilder, således som det er beskrevet i regeringsgrundlaget. Vi mener endvidere, at der i forbindelse med udarbejdelse af biodiversitetsloven bør vedtages en tidsplan for evaluering og

eventuel tilpasning af målsætninger. Den forventede effekt og de anvendte målemetoder skal være tydelige og klart beskrevet.

Derudover mener vi, at der bør udarbejdes en tilhørende plan for evaluering og opdatering af indsatserne, således at det er muligt at følge udviklingen i biodiversiteten og vurdere, om de valgte tiltag giver den forventede effekt på en omkostningseffektiv måde. I den forbindelse er det helt afgørende, at der gennemføres en baselinemåling af de væsentligste parametre, inden tiltagene iværksættes.

Biodiversitetsrådet foreslår, at en biodiversitetslov skal have trindhøjere rang end andre love på natur- og miljøområdet, og at der skal gennemføres en gennemgribende reform af den materielle natur- og biodiversitetslovgivning.

Vi finder, at der er uklart, hvilken betydning det vil få for lovgivning inden for fx drikkevand, transport, miljø og erhverv, og det er umiddelbart svært at se, hvordan disse mange forskellige formål skal forankres under en lov. Vi hæfter os derfor ved, at Rådet selv pointerer, at anbefalingerne i rapporten er baseret på et biologisk udgangspunkt og skal fungere som et forskningsbaseret oplæg til politisk diskussion, mens det er en politisk opgave at fastlægge typer af mål, der skal indgå i en kommende biodiversitetslov, samt at fastsætte ambitionsniveauet.

Vi skal i den forbindelse særligt understrege behovet for, at en ny lov om natur og biodiversitet udarbejdes under hensyntagen til andre væsentlige, samfundsmæssige hensyn, som det også fremgår af regeringens 2030-plan. Det gælder fx hensyn til den samlede arealanvendelse, sameksistens med landbrug, udbygning af vedvarende energi, friluftsliv mv.

Urørt skov som virkemiddel

Biodiversitetsrådet fremhæver i rapporten, at udlægning af urørt skov i privat skov er et omkostningseffektivt virkemiddel, og skriver således:

”Urørt skov er en skov uden drift, hvor naturen får lov til at passe sig selv uden fx tømmerhugst og dræning. Biodiversitetsrådet mener, at udlægning af urørt skov er et effektivt virkemiddel til at løfte den skovtilknyttede biodiversitet og anbefaler en markant stigning i udlægningen, særligt i private skove, da de rummer en væsentlig del af biodiversiteten i Danmark. Urørte skove er åbne for offentligheden, så man på egen hånd kan opleve det vilde dyre- og planteliv udvikle sig uforstyrret for skovdrift.”

Som bemærket i de overordnede kommentarer, opfordrer vi til, at virkemidler over for private skovejere baserer sig på frivillighed og positive incitamenter.

Mange danske skovejere har indrettet deres skovproduktion efter naturgivne og lokale forhold og har derfor mange steder allerede afsat plads til urørt skov. Det er sket helt frivilligt. Disse arealer er dog ikke i alle tilfælde registreret eller beskyttet. Det understreger vigtigheden af, at skovejerne, der kender deres skov og naturgivne forhold, har indflydelse på, hvor udlægning af urørt skov giver bedst mening og værdi.

Pålægning af strenge restriktioner for skovejere, der ellers har passet på og fremmet vigtige natur- og biodiversitetsværdier i deres skove, kan virke meget lidt befordrende for lysten til at fortsætte denne praksis med at skabe biodiversitet som en del af skovdriften, hvis det blot medfører restriktioner og skærpet regulering.

Vi deler derudover ikke biodiversitetsrådet holdning om, at de urørte skove skal være mere åbne for offentligheden. Vi henstiller til, at de gældende adgangsregler på de private arealer fastholdes.

Arealstørrelse for strengt beskyttede områder

Biodiversitetsrådet citerer Europa-Kommissionen for, at terrestrisk strengt beskyttede områder skal have en meningsfuld størrelse i forhold til det beskyttede områdes økosystemfunktioner, således at området kan levere de resultater, som er hensigten med beskyttelsen. Størrelsen skal understøtte, at de naturlige økologiske processer kan forløbe grundlæggende uforstyrret, herunder naturlig hydrologi og bestandsdynamik.

Biodiversitetsrådet vurderer heraf, at en sammenhængende arealstørrelse på mindst 5000 ha er nødvendig for at opretholde en naturlig bestandsdynamik og dermed understøtte naturlige økologiske processer i Danmark. Det vil gælde for både skov og lysåbne arealer og/eller i kombination med hinanden.

Den danske ejendomsstruktur er karakteriseret som fragmenteret, forskelligartet og inddelt i forholdsvis små ejenheder. Alene inden for skovene findes der omkring 24.000 ejere, hvoraf de fleste ejer under 10 ha. Skal der udpeges sammenhængende arealer på 5000 ha, vil det betyde, at mange lodsejere skal involveres og pålægges regulering. Den opgave vil være særdeles vanskelig at gennemføre på frivillig basis og meget dyr, hvis det skulle gennemføres gennem ekspropriation.

Det er derfor uklart, om Biodiversitetsrådet heraf vil anbefale ekspropriation som virkemiddel for at kunne gennemføre og opfylde størrelsesgrænserne på op til 5000 ha. Dansk Skovforening vil tage kraftigt afstand til den form for implementering. Vi mener derimod som tidligere nævnt, at der bør findes bud på frivillige og positive virkemidler, der kan kombinere skovdrift og biodiversitet inden for samme ejendom.

Støtteordninger til urørt skov

Biodiversitetsrådet skriver, at eksisterende støtteordninger for udlæg af urørt skov hos private skovejere hidtil kun har ført til et meget begrænset areal, der er blevet udlagt, og at omfanget ikke er tilstrækkeligt til at dække den danske skovtilknyttede biodiversitet repræsentativt. Det er Biodiversitetsrådets vurdering, at der er behov for, at kriterierne for at opnå støtte revideres, så de har et tydeligt biodiversitetssigte, samtidig med at de i højere grad ansporer private lodsejere til at udlægge urørt skov.

Dansk Skovforening er enig i, at støtteordningerne i højere grad skal anspore skovejere til at udlægge urørt skov. Mange skovejere er interesseret i at søge ordninger til udlægning af urørt skov, men vi oplever, at der afsættes begrænsede midler til ordningerne for urørt skov, og at puljen tømmes hvert år. Det er afgørende, at den afsatte finansiering til de enkelte ordninger matcher ambitioner og målsætninger.

Endelig oplever Dansk Skovforening også u hensigtsmæssig silotænkning i de forskellige tilskudsordninger. Eksempelvis gør den snævre skelnen mellem skov og lysåbne naturtyper det svært at se, hvordan der kan skabes en større og bedre dynamik. Særligt for de lodsejere, der både har skov og lysåbne arealer, er der behov for tilskudsordninger, der sikrer en helhedsorienteret forvaltning af området.

Med venlig hilsen

Anders Frandsen
Direktør, Dansk Skovforening

Mobil: 3048 8450

Mail: af@danskskovforening.dk

Biodiversitetsrådet
Universitetsbyen 81
8000 Århus C

Sendt på e-mail til mail@biodiversitetsraadet.dk

Den 10. januar 2024

Friluftsrådets bemærkninger til Biodiversitetsrådets årsrapport 2023

Friluftsrådet vil indledningsvist takke Biodiversitetsrådet for en årsrapport, der fastslår, at der er behov for at forbedre vores natur, og som giver et bud på, hvordan en ny lov om biodiversitet kan se ud.

Friluftsrådet er enig i, at der er behov for mere og bedre natur i Danmark. Det er nødvendigt af hensyn til at fremme biodiversiteten men er også en mulighed for at forbedre friluftslivet i Danmark.

Friluftsliv i naturen giver livskvalitet og styrker vores mentale og fysiske helbred. Friluftsliv i naturen har også bredere samfundsøkonomiske gevinster og kan bidrage til blandt andet styrket bosætning, erhvervsudvikling og lokal sammenhængskraft.

Samtidig er oplevelser i naturen centralt for befolkningens interesse i at beskytte naturen. Vi passer bedre på det vi kender til.

Friluftsrådet er enig med Biodiversitetsrådet i, at viden og bevidsthed om biodiversitet skal forankres bedre i befolkningen, og der bør være bedre muligheder for at engagere sig og bidrage til forbedringer af biodiversiteten. Uddannelse, naturbesøg og friluft aktiviteter er vigtige elementer i denne naturdannelse.

Derfor bør vi i arbejdet med at skabe mere og bedre natur også gøre en indsats for at skabe god adgang til naturen og et rigt friluftsliv.

Forslag til en natur- og biodiversitetslov

Biodiversitetsrådet er kommet med et forslag til en biodiversitetslov, der ud over hensyn til natur og biodiversitet også inddrager væsentlige aspekter om adgang til naturen og lokal opbakning. Det er positivt og vigtigt. Men Friluftsrådet ser gerne, at loven i formål og rammer har et bredere sigte end skitseret af Biodiversitetsrådet, og at det afspejler sig i udarbejdelsen af en bredere natur- og biodiversitetslov.

Friluftsrådet er enig i, at loven skal sætte klare mål og rammer for udviklingen i biodiversiteten, så vi kan vende tilbagegang til fremgang. Men en natur- og biodiversitetslov bør samtidig understøtte borgernes mulighed for at komme ud i naturen. Det bør blandt andet være en målsætning at skabe ny og bedre natur, hvor det gavner befolkningens muligheder for naturoplevelser og friluftsliv, f.eks. tæt på, hvor folk bor og arbejder eller i områder med sparsom natur.

Desuden skal en styrket naturindsats som udgangspunkt ikke ske på bekostning af borgernes friluftsmuligheder. Friluftsrådet finder det i den henseende meget positivt, at det af

Biodiversitetsrådets forslag til retningsgivende principper fremgår, at det er vigtigt at sikre offentligheden videst mulig adgang til naturen, under hensyn til biodiversiteten.

I ny og genoprettet natur i offentligt eje følger det af adgangslovgivningen, at der er god adgang. De samme rettigheder findes imidlertid ikke på private arealer. I det videre arbejde med tilpasning af lovgivningen bør der derfor også ses på, hvordan man kan forbedre adgangen til private arealer.

Friluftsliv i beskyttede områder

Friluftsrådets noterer sig, at det af årsrapporten fremgår, at der som udgangspunkt ikke er væsentlige modsætninger mellem biodiversitet og menneskers adgang og mulighed for friluftsliv i beskyttede og strengt beskyttede områder.

Alligevel anbefaler Biodiversitetsrådet, at alle friluftsmæssige aktiviteter i strengt beskyttede områder først kan tillades, når der ud fra et forsigtighedsprincip er foretaget en konkret vurdering af, at aktiviteten ikke vil skade biodiversiteten i det enkelte område. Friluftsrådet er enig i, at aktiviteter i strengt beskyttede områder bør tilrettelægges i respekt for naturen, så sårbare naturtyper og arter ikke lider overlast. Men vi er bekymrede for, at en regulering ud fra det skitserede forsigtighedsprincip kan få u hensigtsmæssige konsekvenser for friluftsliv i områderne. Det virker unødigt bureaukratisk og kan føre til, at friluftaktiviteter udelukkes i områderne, alene fordi der ikke er foretaget en sådan vurdering.

Friluftsrådet mener endvidere, at det er forkert på forhånd at udelukke rekreative aktiviteter som jagt, fiskeri og sankning i strengt beskyttede områder. I stedet bør der i såvel beskyttede som strengt beskyttede områder – når det vurderes nødvendigt - fra område til område blive foretaget en vurdering af, om aktiviteterne er til skade for naturværdierne i området.

Harmløse aktiviteter som f.eks. sankning af brombær eller andre udbredte planter og bær til eget forbrug bør uden yderligere vurdering være tilladt i både beskyttede og strengt beskyttede områderne.

Regulerer vi rekreative aktiviteter i vores naturområder for restriktivt, risikerer vi at miste den folkelige opbakning og dermed grundlaget for at fastholde naturindsatserne på lang sigt.

Med venlig hilsen

Johan Husfeldt
Politisk konsulent

Input fra Kommunernes Landsforening til Biodiversitetsrådet Årsrapport 2023 – ”Mod robuste økosystemer”

KL har med interesse læst Biodiversitetsrådets årsrapport ”Mod robuste økosystemer – anbefalinger til en dansk lov om biodiversitet” fra 2023 og takker for muligheden for at kommentere rapporten.

Det har ikke været muligt for KL at foretage en politisk behandling af KL's kommentarer inden fristen. Derfor tages der forbehold for den efterfølgende politiske behandling heraf.

Generelle bemærkninger

Naturen er under hårdt pres og vi står i en biodiversitetskrise, hvilket medfører et øget fokus på natur- og biodiversitetsindsatser. Det er også en dagsorden, der fylder for kommunerne.

KL anerkender, at vedtagelsen af en overordnet natur- og biodiversitetslov kan være første skridt. KL anbefaler, at denne udarbejdes som en samlet lov om natur og biodiversitet. Derudover er det essentielt, at der laves en effektiv og enkel lovgivning, der sikrer en mere effektiv naturbeskyttelse og -genopretning, som kræver færre ressourcer at administrere for kommunerne, og som er mere gennemskuelig for erhverv og lodsejere.

KL er enig i at kvaliteten i den beskyttede natur skal sikres. Kommunerne har ansvaret for naturforvaltning i de privatejede Natura 2000-områder og fredede områder. Hvis kvaliteten i disse områder skal blive bedre, kræver det, at kommunerne får helt andre og bedre redskaber. Det gælder både økonomisk og retsligt.

KL bemærker imidlertid ligesom Biodiversitetsrådet, at der også er andre vigtige dagsordener og samfundshensyn som for eksempel klima, miljø, forsyningssikkerhed og landdistriktsudvikling, der fylder både nationalt og kommunalt. Vi har flere planer og målsætninger for, hvad vi vil med vores land, end vi har plads. Det kræver, vi kan løse flere problemer på én gang.

Derfor opfordrer KL til, at en kommende natur- og biodiversitetslov baseres på en helhedsorienteret tilgang, så Danmarks arealer anvendes bedst muligt. Der skal laves en vurdering af, hvor ny natur giver mest værdi. Igen mangler kommunerne økonomisk og retsligt råderum for at kunne opfylde målet om mere ny natur. Landdistriktsmidlerne har indtil nu ikke været en løsning, og der findes ikke længere nationale puljer, der udelukkende er fokuseret på at skabe permanent ny natur.

KL anbefaler derfor også, at en natur- og biodiversitetslov både skal kigge på målsætninger, lovgivningsmæssige rammer og finansiering af natur- og biodiversitetsindsatser. Rammesætningen i loven vil være afgørende for

Dato: 3. januar 2024

Sags ID: SAG-2022-04548
Dok. ID: 3405672

E-mail: SAHM@kl.dk
Direkte: 3370 3148

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 3

indsatsernes effekt og skal være realistisk i forhold til at nå lovens målsætninger.

Retningsgivende principper for en natur- og biodiversitetslov

Natur- og biodiversitetsindsatsen sker i en løbende balancering med andre samfundshensyn og andre presserende dagsordener. Derfor skal en kommende natur- og biodiversitetslov have en helhedsorienteret tilgang, og her kan retningsgivende principper være anvendelige.

KL opfordrer dog til, at retningsgivende principper udformes, således at der fortsat er fleksibilitet og mulighed for lokale afvejsninger, da vægtningen mellem forskellige samfundshensyn er svær at lave centralt. KL kan være bekymret for, hvorvidt det vil være uhensigtsmæssigt for biodiversitetsindsatsen, hvis afvejningen mellem forskellige samfundshensyn fastlåses i centralt definerede retningsgivende principper. KL anbefaler derfor, at der snarere formuleres rammesættende og retningsgivende principper, der sikrer forudsætningerne for, at den konkrete vægtning i højere grad kan ske lokalt.

KL er enig i Biodiversitetsrådets anbefaling om, at lokale bør inddrages tidligt i nye projekter. Det er afgørende for indsatsernes succes at sikre lokal forankring og opbakning fra de lokale (kommuner, borgere og lodsejere). Dette gælder kommunale indsatser, men det gælder også for indsatser på statslige arealer, for eksempel naturnationalparker og urørt skov. KL og berørte kommuner bidrager gerne til dette arbejde.

Virkemiddelkatalog for biodiversitet

KL velkommer, at der udarbejdes et dynamisk virkemiddelkatalog for biodiversitet. KL vurderer, at bedre redskaber og midler til at fremme naturen i Natura 2000-områderne burde være en essentiel del af virkemiddelkataloget. Landdistriktsmidlerne har indtil nu også været det primære redskab til at realisere Natura 2000-planerne på privatejede arealer og plejeplanerne for fredede områder. Det har ikke haft den ønskede effekt, bl.a. viser den seneste afrapportering, at tilstanden for både habitatnaturtyper og -arter er forværret.

KL er enige i, at der skal fokuseres på ådale og lavbundsjord. Hvis kommunerne skal nå mål for klima, natur og vandmiljø, bliver man nødt til hurtigst muligt at gentænke det samlede tilskuds-setup. Udmøntning af tilskudsmidler skal gerne understøtte multifunktionelle projekter, der leverer på flere formål på én gang, herunder biodiversitet, klima, vandmiljø og rekreative tiltag. Hvis projekterne skal realiseres i højt tempo, skal setup'et være enkelt, og det skal være let at søge midler. Da projekterne er baseret på frivillighed, er det samtidig vigtigt, at projekterne er attraktive for lodsejere at deltage i. Derudover bør muligheder for ekspropriation i lavbundsprojekter med klimaformål ligestilles med ekspropriationsmuligheder for kvælstof- og fosforvådområdeprojekter, jf. anbefaling fra ekspertgruppen for udtagning af lavbundsjord.

KL's forslag til Biodiversitetsrådets videre arbejde

KL velkommer, at Biodiversitetsrådets Årsrapport 2024 bl.a. vil omhandle økonomiske virkemidler for dansk naturforvaltning.

Dato: 3. januar 2024

Sags ID: SAG-2022-04548
Dok. ID: 3405672

E-mail: SAHM@kl.dk
Direkte: 3370 3148

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 3

Det er essentielt af få belyst økonomien, herunder at fokusere på rammesætningen for indsatserne, hvordan midlerne skaffes til mere natur og optimeret brug af midlerne.

KL ser frem til det fortsatte samarbejde med Biodiversitetsrådet.

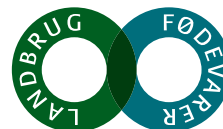
Dato: 3. januar 2024

Sags ID: SAG-2022-04548
Dok. ID: 3405672

E-mail: SAHM@kl.dk
Direkte: 3370 3148

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 3 af 3

Biodiversitetsrådet
mail@biodiversitetraadet.dk

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Kommentering af Biodiversitetsrådets årsrapport 2023

Landbrug & Fødevarer vil gerne kvittere for muligheden for som medlem af Dialogforum for Biodiversitet at kommentere på Biodiversitetsrådets årsrapport 2023 – Mod robuste økosystemer.

Årsrapporten 2023 fokuserer på mulighed og behov for en dansk biodiversitetslov og følger på den måde op på Rådets årsrapport fra 2022.

Rapportens fire afsnit gennemgår både de mulige juridiske rammer for en biodiversitets og kommer også med bud på målsætninger i en evt. kommende lov.

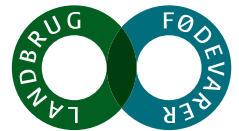
I forhold til gennemgangen af den retlige ramme for en biodiversitetslov, hvor der tages udgangspunkt i den eksisterende klimalov, er det L&F's overordnede holdning, at der er tale om en grundig og relevant gennemgang, der er et godt indspil til det videre arbejde. Et vigtigt udgangspunkt for en biodiversitetslov vil efter L&F's opfattelse være, at man derigennem kan sikre en økonomisk og politisk prioritering af biodiversitetsområdet samtidig med, at der sker en afvejning i forhold til andre samfundsforhold.

Udover en gennemgang af en mulig retlig ramme for en biodiversitetslov kommer biodiversitetsrådet også med et bud på mulige mål og delmål i en kommende lov. Som Rådet også selv fremhæver det, vil en endelig målfastsættelse i sidste ende være en politisk beslutning, og Rådets forslag om et mål om 30 pct. beskyttet natur skal således ses som et forskningsbaseret oplæg til den politiske diskussion.

I den forbindelse er det fortsat en mangel ved Rådets anbefalinger - ligesom det var i forbindelse med årsrapporten fra 2022, at der ikke er set på de samfundsøkonomiske konsekvenser af de foreslåede tiltag og mål. Der er ingen tvivl om, at en realisering af rapportens anbefalinger vil have stor økonomiske betydning - både erhvervs- og samfundsøkonomisk, og selvom det er tilkendegivet at de økonomiske perspektiver vil fylde mere i Biodiversitetsrådets arbejde i 2024, så fremstår det som en mangel ved den aktuelle rapport.

Ikke mindst i lyset af, at det fremgår af rapporten, at Biodiversitetsrådet *ikke ser nogen stærke biodiversitetsmæssige eller samfundsmæssige argumenter for, at Danmark skal påtage sig mindre ambitiøse mål end andre lande*. Med andre ord anbefales det, at Danmark skal fastsætte et mål om 30 pct. beskyttet natur, men da der ikke er fortaget nogen analyser af de samfundsmæssige konsekvenser, forekommer ovenstående udsagn ikke underbygget.

Når man fra Rådets side foreslår, at der skal tages betragtelige landbrugsarealer ud af drift, vil det få store økonomiske konsekvenser både i forhold til mistet produktion og i forhold til erstatning til lodsejere – og det forholder Rådet sig slet ikke til i deres anbefalinger.

Rapporten indeholder også en opdatering af Rådets opgørelse over omfanget af beskyttet og strengt beskyttet natur, som blev udarbejdet i forbindelse med årsrapporten 2022. Det er i den forbindelse vigtigt at fastslå, at der er tale om Rådets egen opgørelse og definition af beskyttet og strengt beskyttet natur og der derfor ikke på denne baggrund alene kan opstilles et entydigt og endegyldigt mål for, hvad der skal til for at opfylde Danmarks forpligtelser vedr. biodiversitet.

Rapporten introducerer endvidere et dynamisk virkemiddelkatalog, der skal bidrage til at kvalificere og prioritere de indsatser, der skal til for at opnå de ønskede mål for biodiversiteten.

Uagtet hvilke mål der fastsættes politisk, er det vigtigt, at de indsatser, der skal til for at opnå målene bygger på den bedst tilgængelige faglige viden, og her vil et dynamisk virkemiddel katalog være et vigtigt bidrag. Det er dog vigtigt at sådanne virkemidler også vurderes i forhold til både de økonomiske konsekvenser samt muligheden for at udnyttet synergier mellem forskellige tiltag og arealanvendelser.

Med venlig hilsen

Karen Post Bache
Naturchef

Vand & Natur

M +45 2299 8483
E KPO@if.dk

Vild natur og Biodiversitet
J.nr. 2023 - 10272
Ref. KLALB
Den 29. november 2023

Miljøministeriets faglige bemærkninger til Biodiversitetsrådets årsrapport 2023

Miljøministeriet vil gerne kvittere for Biodiversitetsrådets invitation til at kommentere på Biodiversitetsrådets årsrapport for 2023.

Indledningsvist vil Miljøministeriet fremhæve, at der kan være betydelige statsfinansielle og erhvervsøkonomiske konsekvenser ved Rådets forslag i årsrapporten, som det kunne have været nyttigt, om Rådet havde behandlet samtidigt i årsrapporten, idet det ville gøre anbefalingerne mere anvendelige.

Biodiversitetsrådet foreslår i rapporten, at 30 pct. af Danmarks landareal, inklusive søer og vandløb og 30 pct. af Danmarks havareal skal være beskyttede områder, og heraf 10 pct. være strengt beskyttede områder. Miljøministeriet bemærker, at målsætningen i EU's Biodiversitetsstrategi om 30 pct. beskyttede områder, heraf 10 pct. strengt beskyttede, er et fælles EU-mål, hvor alle lande skal bidrage efter evne og potentialer, og ikke et nationalt mål for hvert enkelt land. Miljøministeriet bemærker endvidere, at rådet ikke har taget stilling til, hvilke statsfinansielle og erhvervsøkonomiske konsekvenser, der vil være forbundet med en eventuel gennemførelse af rådets anbefaling om beskyttede områder i Danmark, jf. generel bemærkning ovenfor.

Biodiversitetsrådet præsenterer endvidere Rådets vurdering af nuværende beskyttede land- og havområder i Danmark. Miljøministeriet noterer, at rådets opgørelsesmetode er væsentlig mere restriktiv end EU-Kommissionens opgørelsesmetode og de krav, der følger af gældende dansk ret. Miljøministeriet bemærker, at ministeriet følger EU-Kommissionens vejledning fra 2022, hvor det fremgår, at beskyttede områder består af Natura 2000-områder, nationalt beskyttede områder f.eks. fredninger og områder beskyttet efter lovgivningen og andre områder, hvor beskyttelse af biodiversiteten opnås på anden vis end gennem beskyttelsesforanstaltninger.

På nuværende tidspunkt har seks ud af de i alt 27 EU-medlemslande, herunder Danmark, foreløbigt indmeldt beskyttet natur pba. EU-Kommissionens vejledning'. Danmark har foreløbigt indmeldt ca. 15 pct. beskyttet natur og intet strengt beskyttet på land, mens det foreløbigt er oplyst, at der er beskyttet eller planlagt beskyttet ca. 29 pct. og 4 pct. strengt beskyttet på havet.

Miljøministeriets uddybende faglige bemærkninger gennemgås i det følgende.

1. Bemærkninger til udvalgte dele af årsrapporten

Miljøministeriets følgende bemærkninger vedrører tre overordnede temaer i årsrapporten:

- Forslag til en ny biodiversitetslov (jf. pkt. 2.1. nedenfor)
- Biodiversitetsrådets opgørelse af beskyttede og strengt beskyttede områder i Danmark (jf. pkt. 2.2. nedenfor)
- Virkemiddelkatalog for biodiversitet (jf. pkt. 2.3. nedenfor)

1.1. Forslag til en ny biodiversitetslov

1.1.1. En mål- og rammesættende biodiversitetslov à la klimaloven

Biodiversitetsrådet foreslår, at der indføres en retligt forpligtende mål- og rammesættende lov om biodiversitet i Danmark, som er opbygget med den danske klimalov som model.

Miljøministeriet bemærker, at det fremgår af regeringsgrundlaget, at regeringen vil ”indføre en samlet lov om natur og biodiversitet med mål og virkemidler for et grønnere Danmark”. Loven skal bidrage til det fælles EU-mål om 30 pct. beskyttet natur på hav og land, heraf 10 pct. strengt beskyttet, og målsætningerne skal udarbejdes under hensyn til den samlede arealanvendelse. Miljøministeriet henviser endvidere til, at regeringen har nedsat en Grøn Trepert, hvis sigte er at finde bredt funderede, langsigtede anbefalinger og løsninger på Danmarks klima- og naturudfordringer, som bl.a. skal lægge spor ud til en kommende lov om natur og biodiversitet.

Biodiversitetsrådet definerer biodiversitet ud fra en bred og økosystembaseret tilgang til biodiversitet, hvor de naturlige processer har forrang, og hvor diversiteten opstår gennem disse processer og valget af naturgivne forudsætninger på den enkelte lokalitet. Miljøministeriet bemærker, at de forpligtelser som bl.a. Danmark har via EU-reguleringen sigter på, at sikre og genoprette gunstig bevaringsstatus for bestemte arter og naturtyper opført på bilagene i naturdirektiverne. Tilsvarende gør sig gældende i den kommende forordning om naturgenopretning, der tillige forventes at indeholde forpligtelser vedrørende biodiversiteten i forskellige sektorer som byer, landbrug og skove.

1.1.2. Mål og delmål i biodiversitetsloven

Biodiversitetsrådet foreslår mål og delmål for en biodiversitetslov, der ifølge rådet følger af Danmarks internationale forpligtelser i EU's Biodiversitetsstrategi for 2030 og Biodiversitetskonventionens Globale rammeaftale for biodiversitet. Rådet foreslår bl.a., at 30 pct. af Danmarks landareal, inklusive søer og vandløb og 30 pct. af Danmarks havareal skal være beskyttede områder og 1/3 heraf dvs. 10 pct. være strengt beskyttede områder. Ifølge Biodiversitetsrådet er der ikke stærke biodiversitetsmæssige eller samfundsmæssige argumenter for, at Danmark påtager sig mindre ambitiøse mål end disse (s. 68).

Miljøministeriet bemærker, at målsætningen i EU's Biodiversitetsstrategi om 30 pct. beskyttede områder, heraf 10 pct. strengt beskyttede, er et fælles EU-mål, hvor alle lande skal bidrage efter evne og potentialer, og ikke et nationalt mål for hvert enkelt land.

Miljøministeriet bemærker endvidere, at rådet ikke har taget stilling til, hvilke statsfinansielle og erhvervsøkonomiske konsekvenser, der vil være forbundet med en eventuel gennemførelse af rådets anbefaling om 30 pct. beskyttede, heraf 10 pct. strengt beskyttede, områder i Danmark. Rådet har derunder ikke taget stilling til, om/hvordan det vil kunne finansieres.

Miljøministeriet bemærker, at den forventede kommende EU-forordning om naturgenopretning vil indeholde bindende mål og delmål for genopretning af naturen, som bliver gældende for bl.a.

Danmark. Den potentielt kommende forordning vil også have krav om løbende overvågning og rapportering om naturens tilstand og effekten af de anvendte virkemidler og iværksatte tiltag.

1.2. Biodiversitetsrådets opgørelse af beskyttede og strengt beskyttede områder i Danmark

1.2.1. Biodiversitetsrådets definition på beskyttet/strengt beskyttet natur

Biodiversitetsrådet anbefaler, at der indføres nye nationale definitioner på beskyttede og strengt beskyttede områder (s. 75). Rådet anbefaler bl.a., at adgang og friluftsliv skal være tilladt i både beskyttede og strengt beskyttede områder, men at det i sidstnævnte skal reguleres ud fra hensyn til biodiversitet.

Miljøministeriet bemærker, at Biodiversitetsrådets forslag til definition af strengt beskyttede områder indeholder krav, som hvis de indføres i dansk ret bl.a. kan have konsekvenser for muligheden for friluftsliv i evt. kommende strengt beskyttede landområder i Danmark.

Miljøministeriet bemærker, at beskyttet natur i Danmark er baseret på gældende dansk ret og EU's kriterier for beskyttede områder i henhold vejledningen til EU's biodiversitetsstrategi. Det følger af gældende dansk ret, at beskyttet natur i Danmark er dels nationalt beskyttet natur, dvs. beskyttede naturtyper og naturfredninger, og dels internationalt beskyttet natur, dvs. Natura 2000-områder. Miljøministeriet har med havplanen udpeget yderligere beskyttede områder i havet, som betyder, at Danmark kan bidrage til det fælles EU-mål med mere end 30 pct. beskyttet hav og med 6 pct. strengt beskyttet hav nu og 10 pct. i 2030

Danmark er pr. 1. december ét af de seks EU-lande, som har meldt beskyttede arealer ind til det fælles mål. Fra dansk side er foreløbigt meddelt 15 pct. beskyttet landareal og 29 pct. beskyttet havareal, hvoraf 4 pct. til havs er strengt beskyttet.

1.2.2. Biodiversitetsrådets opgørelse af beskyttede og strengt beskyttede områder

Biodiversitetsrådet præsenterer en opdateret opgørelse af rådets vurdering af nuværende beskyttede landområder (inkl. søer og vandløb) og beskyttede havområder (side 86-89). Miljøministeriet noterer sig, at rådet i deres opgørelse af beskyttet natur alene medtager beskyttede naturarealer, hvor den samlede biodiversitet er sikret gennem langvarig retlig beskyttelse og en efter rådets vurdering effektiv forvaltning, dvs. at hele arealet er natur, og der ikke er landbrug (herunder også græsning), skovbrug eller fiskeri.

Miljøministeriet bemærker, at rådets beskrivelse af landbrugsområder umiddelbart omfatter alle områder, som lodsejere modtager landbrugsstøtte til. Det omfatter således også § 3-beskyttet natur (dvs. beskyttede naturtyper såsom heder, moser og enge), hvor den enkelte lodsejer modtager midler via f.eks. pleje-græsordningen, hvilket er med til at understøtte græsning i de naturmæssigt værdifulde enge og overdrev rundt om i landet.

Miljøministeriet noterer endvidere, at rådets opgørelsesmetode er væsentlig mere restriktiv end EU-Kommissionens opgørelsesmetode og de krav, der følger af gældende dansk ret. Miljøministeriet bemærker, at ministeriet følger EU-Kommissionens vejledning fra 2022, hvor det fremgår, at beskyttede områder består af Natura 2000-områder, nationalt beskyttede områder (for DK f.eks. fredninger og områder beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3) og OECM'er (andre områder, hvor beskyttelse af biodiversiteten opnås på anden vis end gennem beskyttelsesforanstaltninger). På nuværende tidspunkt har Miljøministeriet på baggrund af EU-Kommissionens kriterier foreløbigt indmeldt ca. 15 pct. beskyttet natur og intet strengt beskyttet på land, mens det foreløbigt er oplyst, at

der er beskyttet eller planlagt beskyttet ca. 29 pct. og 4 pct. strengt beskyttet på havet. En væsentlig forskel på opgørelserne er f.eks., at der i Biodiversitetsrådets opgørelse af beskyttede arealer ikke indgår udpegede Natura 2000-områder med totalt areal.

Miljøministeriet bemærker, ligesom rådet, at det er vanskeligt at kvantificere potentielle samfundsøkonomiske gevinster ved nye biodiversitetsindsatser. Den anslåede værdi vil typisk afhænge af både kontekst og metode. Gevinsterne afhænger af lokale forhold vedrørende enkelte projekter, og der er ofte komplekse kausale sammenhænge mellem indsats og effekt. En værdisætning af naturens økosystemtjenester er oftest derfor både krævende og usikker.

1.3. Virkemiddelkatalog for biodiversitet

Biodiversitetsrådet præsenterer en indledende kvalificering af en række virkemidler for biodiversitet.

Miljøministeriet bemærker, at den kommende lov om natur og biodiversitet, jf. regeringsgrundlaget, skal indeholde virkemidler for et grønnere Danmark, og at EU-Kommissionen udarbejder et virkemiddelkatalog til brug for gennemførelse af den kommende forordning om naturgenopretning.

Miljøministeriet bemærker, at regeringen er i gang med flere tiltag, som kan bidrage til at sikre og forbedre biodiversiteten herunder etablering af 250.000 hektar ny skov, ambition om udtag af 100.000 hektar lavbundsjord, etablering af 15 naturnationalparker med mulighed for fem yderligere og leve op til vandrammedirektivet ved gennemførelse af vandområdeplanerne 2021-2027. Alle tiltag som vil bidrage positivt til biodiversiteten, men hvor det er for tidligt at opgøre i hektar, og hvor meget der kan tælle med som beskyttet natur. Miljøministeriet bemærker yderligere, at det med aftalen om Danmarks Havplan (juni 2023) er besluttet at beskytte mere end 30 pct. af det danske havareal. Heraf 6 pct. som strengt beskyttede havområder, som gradvist øges til 10 pct. i 2030.

1.3.1. Naturnationalparker:

Biodiversitetsrådet anbefaler, at naturnationalparker på land gøres væsentligt større. Miljøministeriet bemærker, at der i udvælgelsen er lagt en lang række kriterier såsom størrelse, biodiversitetsindhold, Natura 2000-arealer, heterogenitet, egnethed til helårsgræsning, en overordnet vurdering af, om der er en hensigtsmæssig afgrænsning af det statsejede område, eksisterende infrastruktur samt hensyn til fortidsminder.

Miljøministeriet noterer også, at Biodiversitetsrådet karakteriserer inddragelse af offentligheden i arbejdet med naturnationalparker som ”usystematisk og ’tilfældig’” (s. 29). Miljøministeriet bemærker, at kommuner, interesseorganisationer og lokalsamfund er inddraget i forberedelserne af alle de kommende naturnationalparker. Forud for etableringen af naturnationalparkerne er der nedsat to nationale arbejdsgrupper samt lokale projektgrupper. De skal medvirke til at sikre, at naturnationalparkerne bliver etableret på baggrund af det bedste tilgængelige videnskabelige grundlag, og samtidig give mulighed for, at både interessenter og lokale borgere bliver inddraget og kan bidrage til lokale løsninger. De to nationale arbejdsgrupper har allerede bidraget med input til placeringen af de ti senest udvalgte naturnationalparker. Der har også været afholdt lokale offentlige naturvandring i områderne, hvor der var plads til lokal debat og lokale input. Regeringen ønsker at styrke den lokale inddragelse og vil derfor etablere bestyrelser for naturnationalparkerne, så det sikres, at kommunalbestyrelserne og de, der bor tæt på og bruger naturområderne, bliver hørt.

Endelig noterer Miljøministeriet, at Biodiversitetsrådet til figur 3.2.4 anfører, at 4,5 pct. af naturnationalparkerne dækker over arealer i omdrift og andet (s. 122). Miljøministeriet bemærker, at

denne information dækker over den nuværende arealanvendelse, og at der i de kommende naturnationalparker ikke vil findes arealer i omdrift.

Dertil har *marine* naturnationalparker ifølge Biodiversitetsrådet potentiale til at bidrage til at vende tabet af den marine biodiversitet til fremgang, hvis parkerne er tilstrækkeligt store, og presfaktorer reduceres. Miljøministeriet bemærker, at de to kommende marine naturnationalparker i Øresund og Lillebælt endnu ikke er afgrænset, og at det undersøges, om flere presfaktorer kan reduceres inden for parkerne.

1.3.2. **Urørt skov:**

Biodiversitetsrådet anbefaler, at der udlægges betydeligt mere urørt skov end de knap 75.000 ha., som følger af Natur- og biodiversitetspakken (2021), herunder særligt privat urørt skov. Miljøministeriet bemærker, at der i dag er udlagt ca. 5000 hektar urørt skov på private- og kommunale arealer. Miljøministeriet bemærker yderligere, at Klimaskovfonden lægger vægt på, at fondens projekter tager hensyn til natur og biodiversitet, og fonden kan iht. Lov om Den Danske Klimaskovfond fastsætte krav i projekter som vilkår for tildeling af støtte, herunder til varetagelse af visse synergieffekter, bl.a. i forhold til natur og biodiversitet. Rådet foreslår samtidig, at indfasningstiden for hugst, der ikke er biodiversitetsfremmende stoppes. Rådet skriver, at indfasningstiden i løvskove er 10 år og i nåleskove er 50 år, som definerer overgangsperioden til urørt skov (s. 134).

Miljøministeriet bemærker, at ca. 95 % af indfasningshugsten frem til 2030 sker med biodiversitetsformål for at sikre variation og fjerne ikke-hjemmehørende arter, samt at indfasningstiden i løvskov er 6 år og 25 år i nåleskov.

Biodiversitetsrådet pointerer, at der er klimapotential ved omlægning fra produktionsskov til urørt skov (s. 140). Miljøministeriet kan bekræfte, at der i danske skove generelt er potentiale for øget kulstoflagring i skovene, hvis de står urørt, men bemærker samtidig, at klimaeffekten afhænger af den konkrete forvaltning af området, og at der i den drevne skov på længere sigt optages mere CO₂, der i form af kulstof lagres i det høstede træ, som kan erstatte fossile ressourcer. Billedet er derfor mere komplekst.

1.3.3. **Hensyn til biodiversitet i dyrket skov:**

Biodiversitetsrådet anfører, at det ikke er lykkedes at vende tabet af den skovtilknyttede biodiversitet til fremgang, og at det er rådets vurdering, at den primære årsag hertil er, *”at langt hovedparten af skovene i Danmark er produktionsskove, og at disse, uanset hvordan de drives, kun i begrænset omfang kan bidrage til genopretning af den skovtilknyttede biodiversitet”* (s. 145).

Miljøministeriet bemærker, at der i både EU's skovstrategi, EU's biodiversitetsstrategi og i den kommende forordning om naturgenopretning er fokus på at varetage hensyn til biodiversitet i produktionsskov. Det kan f.eks. ske via naturnær skovdrift, som i dag praktiseres i alle de af Naturstyrelsens skove, som ikke er udlagt som urørt skov eller reserveres til andre formål.

Miljøministeriet bemærker videre, at Københavns Universitet i 2023 udgav fem videnblade om varetagelse af hensyn til biodiversitet i dyrket skov. Der er i europæiske skovforskningsmiljøer fokus på potentialerne for naturnær skovdrift, bl.a. i samarbejdet INTEGRATE. Desuden indgår Naturstyrelsen sammen med statskovbrug i Slesvig-Holsten, private danske skovejere, skovbrugsrådgivere og forskere fra Københavns Universitet i et større EU-finansieret projekt, som opsamler og videreformidler erfaringer med naturnær skovdrift, herunder også hensyn til biodiversitet. Miljøministeriet bemærker, at det fremstår uklart, hvad Biodiversitetsrådet bygger sin vurdering på.

1.3.4. Skovrejsning:

Biodiversitetsrådet anbefaler, at kommende skovrejsning baseres på naturlig tilgroning for at opbygge varierede skovlandskaber. Rådet vurderer, at ny skov med biodiversitet som hovedformål med tiden vil kunne bidrage til målet om 30 pct. beskyttet natur, hvis de varigt udlægges til urørt skov (s. 142). Miljøministeriet bemærker, at Naturstyrelsen i sine skovrejsningsprojekter allerede arbejder med naturlig tilgroning på dele af arealerne samt understøtter etablering af lysåben natur som en naturlig del af arealerne i henhold til retningslinjerne for naturnær skovdrift. Miljøministeriet bemærker, at fremme af varierede skovlandskaber flugter godt med målsætningen i Danmarks nationale skovprogram (2018).

Miljøministeriet bemærker samtidig, at EU-kommissionen ikke stiller krav til, at skovene skal være urørte for at bidrage til 30 pct. målet. Dertil fremgår det af regeringsgrundlaget, at regeringen vil fremlægge en ambitiøs skovplan med et mål om etablering af 250.000 hektar ny skov i Danmark, at etablering af ny skov bidrager væsentligt til at nå klimaneutralitet og på sigt nettonegative emissioner samt at skovplanen skal sikre størst mulig synergi og afvejning mellem de mange formål med ny skov. Hensyn til biodiversitet kan således indgå som ét blandt mange formål med ny skov.

1.3.5. Levesteder for truede arter:

Biodiversitetsrådet anbefaler bl.a. at styrke den danske naturovervågning ved at inkludere flere organismegrupper på den danske rødliste. Dertil anbefaler rådet, at der udarbejdes nye handlings- og forvaltningsplaner for udvalgte arter (s. 164). Miljøstyrelsen oplyser, at de har igangsat arbejde med rødlistevurdering af marine arter.

Biodiversitetsrådet anbefaler ”at områder, der ikke er underlagt beskyttelse, men bliver genoprettet for at sikre levesteder for kritisk truede arter, efterfølgende bør blive underlagt beskyttelse som fx udpegning som en del af et Natura 2000-område.” (s. 170) Miljøministeriet bemærker, at udpegning af Natura 2000-områder kræver dokumentation af tilstedeværelse af habitatnaturtyper og/eller arter fra de af direktivernes bilag, der kan udpeges områder for.

1.3.6. Udtagning af lavbundslande:

Biodiversitetsrådet anbefaler, at udtagelsen har permanent karakter, og at der udvælges jorde med det største biodiversitetspotentiale. Miljøministeriet bemærker, at udtagning af lavbundslande med vådlægning har permanent karakter, idet områderne tinglyses med en servitut, der indeholder en række krav til den fremadrettede anvendelse af arealerne. Det sikrer, at udtagelsen har permanent karakter. Dertil bemærker Miljøministeriet, at en stor del af det potentielle lavbundsareal og de indgåede aftaler er beliggende i eller i tilknytning til naturbeskyttede områder, og derfor har det efterlyste potentiale.

Biodiversitetsrådet vurderer i figur 3.2.1. (s. 122), at udtagning af lavbundsland på store sammenhængende områder kun i mindre grad har potentiale til at bidrage til grundbetingelserne for biodiversitet. Miljøministeriet bemærker, at det kan overvejes, at opjustere til et højere potentiale i figuren, da lavbundslande kan være et vigtigt virkemiddel til at binde arealer sammen, skabe buffer i forhold til eksempelvis søer, vandløb og kystnære farvande, samt kan dække flere hundrede hektar.

Til orientering kan det oplyses, at Aarhus Universitet d. 6. december 2023 har offentliggjort en rapport vedr. opdateret kortlægning af udbredelsen af danske kulstofrige jorder. Rapporten har betydning for de tal om kulstofrige lavbundslande, som fremgår af Biodiversitetsrådets årsrapport. Rapporten fra AU kan tilgås via følgende link: [Updating the Danish peatland map with a combination of new data and modelling approaches. – Aarhus Universitet \(au.dk\)](#)

1.3.7. Stenrev og ålegræs:

Biodiversitetsrådet anbefaler, at stenrev etableres i områder, hvor der historisk har været stenrev, og de store omkostninger vurderes at blive opvejet af store biodiversitetsgevinster (s. 173). Ifølge rådet forudsætter succesfuld genetablering af ålegræs, en reduktion af forstyrrelser og forbedring af vandkvaliteten i de danske farvande (s. 178). Miljøministeriet bemærker, at Center for Marin Naturgenopretning arbejder på at udvikle rapporter samt et GIS-baseret værktøj, som forventes at kunne bruges til screening af potentielle naturgenopretningsområder på havet. Desuden arbejder Center for Marin Naturgenopretning på udarbejdelse af vejledninger, som myndigheder samt private og lokale foreninger kan bruge i forbindelse med projekter om at genoprette stenrev eller udplante ålegræs.

Dertil blev der i regi af landbrugsaftalen igangsat et udviklings- og forskningsprojekt, som har undersøgt om ålegræs og tang kan fjerne næringsstoffer fra danske fjorde. Formålet med projektet er at klarlægge vandområdespecifikke potentialer og effekter for udplantning af ålegræs og dyrkning af tang i det igangværende projekt om 'Udviklingsinitiativer for marine virkemidler.

Konkret har forskere plantet ålegræsskud i bl.a. Vejle, Horsens, Odense og Gemborg Fjord så planternes optag af kvælstof- og fosfor kan måles. Udplantningen er sket i læ af stenrev og på forskellige vanddybder, som samlet har belyst, hvor ålegræs kan vokse. Projektet er et naturgenopretningsprojekt fordi ålegræs og tang er levesteder for både fisk og smådyr, hvilket gavner biodiversiteten. Der er afsat 34 mio. kr. til projektet, som forventes afsluttet medio 2024.

Miljøministeriet bemærker, at den tidligere regering (S) har afsat midler til genetablering af seks stenrev i Lillebælt, Øresund og Kattegat. Derudover er tre stenrev i Roskilde Fjord færdiggjort i juni i år. I de kommende år forventes derved etablering af stenrev ved Gilleleje, Taarbæk, i Lillebælt og Nord for Hundested. Desuden er der planer om at etablere formidlingsrev ved Nivå og Køge Sønakke. Miljøministeriet bemærker, at den potentielt kommende naturgenopretningsforordning indeholder forpligtelser vedrørende genetablering af natur, herunder stenrev og ålegræs.

1.3.8. Ådale:

Biodiversitetsrådet vurderer, at genopretning af ådale er et effektivt virkemiddel til at genetablere den biodiversitet, der er knyttet til ådale og de dertilhørende våde og tørre arealer (s. 150). Miljøministeriet bemærker, at der i de vedtagne vandområdeplaner indgår projekter om genskabelse af restaurering af ådale med det formål at skabe god økologisk tilstand i vandløbene. Puljen finansieres under Fødevareministeriets CAP med 72 mio. kr. i perioden 2024-2027, med mulig forøgelse af puljen.

Biodiversitetsrådet
mail@biodiversitetsraad.dk

Landbrug og Grøn Omstilling
J.nr. 2022 – 7955
Ref. NAROL
Den 11. januar 2024

Skriftlige bemærkninger til Biodiversitetsrådets årsrapport 2023

Bemærkninger fra Landbrugsstyrelsen

Side	Tekst i rapporten	Bemærkning
Generelt		<p>I relation til Den danske implementering af den fælles landbrugspolitik, Common Agricultural Policy (CAP) kan det generelt bemærkes, at CAP'en skal levere på ni specifikke målsætninger, herunder målsætning om <i>at bidrage til at standse og vende biodiversitetstab, forbedre økosystemtjenesterne og bevare levesteder og landskaber</i>, jf. artikel 6, stk. 1, litra f, i forordning (EU) 2021/2115.</p> <p>I dag har vi en række ordninger i CAP-planen, der bidrager til denne målsætning, herunder bl.a. den femårige ordning, pleje af græs- og naturarealer, og projektordning om rydning og forberedelse til afgræsning, biodiversitetsskov samt flere bioordninger. En biodiversitetslov og/eller andre nationale indsatser på biodiversitetsområdet kan derfor få betydning for CAP-planen og de støtteordninger, der er finansieret herunder.</p> <p>I forbindelse med ny regulering og/eller nye nationale biodiversitetsindsatser vil det være aktuelt at afklare demarkation mellem nationalt og EU-finansierede ordninger. Det bemærkes endvidere, at det som udgangspunkt ikke er muligt at anvende EU's landbrugsstøtte til at finansiere indsatser, der følger af obligatoriske krav – dog med visse undtagelser,</p>

		herunder i forbindelse med gennemførelse af natur- og vandrammedirektiverne. Ny national regulering kan derfor få betydning for hvilke indsatser, der kan finansieres under CAP'en.
21 og generelt	Henvisning til Europa-Kommissionens forslag til en naturgenopretningsforordning (KOM (2022) 304 final)).	<p>Landbrugsstyrelsen gør opmærksom på, der i EU-reglerne aktuelt er en relativ bred fortolkning af hvilke arealer, der kan siges at bidrage til at opfylde mål om at bremse tilbagegangen i biodiversiteten, hvilket er afspejlet i udkast til forordning om naturgenopretning.</p> <p>Her henvises blandt andet til Betragtning 52, <i>hvoraf det fremgår, at landskabstræk med stor diversitet også omfatter brak, bræmmer og levende hegn med mere.</i></p> <p>Derudover omfatter landskabstræk med stor biodiversitet også <i>"produktive træer, som er en del af skovlandbrugssystemer og produktive elementer i ikke-produktive hegn"</i>, forudsat at de ikke gødes eller behandles med plantebeskyttelsesmidler, og forudsat at høsten kun finder sted på tidspunkter, hvor det ikke bringer biodiversiteten i fare.</p>
40	<p>Det er Biodiversitetsrådets anbefaling, at biodiversitetsloven skal indeholde en nærmere definition af, hvad der i lovens kontekst forstås ved begrebet biodiversitet. Det vil for det første sikre en fælles forståelse af, hvad lovens mål sigter mod, og dermed afgrænse de tiltag, som kan bidrage til at realisere lovens mål, og for det andet understøtte, at begrebet også får et eksplicit retligt indhold i dansk lovgivning.</p> <p>Der ses ikke i dansk ret en definition af begrebet biodiversitet. Begrebet er ligeledes ikke defineret i EU-</p>	<p>Det bemærkes, at Danmark i relation til EU's landbrugsstøtte skal rapportere til Kommissionen, hvilke arealer, der bidrager til opfyldelse af målsætning <i>f) "at standse og vende biodiversitetstab, forbedre økosystemtjenesterne og bevare levesteder og landskaber"</i> jf. Kommissionens forordning 2021/2115.</p> <p>I den kontekst indgår også arealer som brak og markbræmmer, der kan fungere som levesteder for dyr og planter - også selvom de kun er 1-årige.</p>

	<p>retten og heller ikke i EU's 'Biodiversitetsstrategi'. Både Danmark og EU har imidlertid tiltrådt Biodiversitetskonventionen, og allerede derfor er konventionens definition af biodiversitet i princippet en del af det retlige grundlag.</p>	
--	---	--

Bemærkninger fra Ministeriet for Landbrug, Fødevarer og Fiskeri

Side	Tekst i rapporten	Bemærkning
157	<p>Lavbundslande er lavtliggende arealer, der er eller tidligere har været vådområder som sø, eng og mose eller i nogle tilfælde hav. En femtedel, svarende til 900.000 ha, af Danmarks areal udgøres af lavbundslande. Da disse lande typisk er meget våde, er de ikke alle særligt egnede til landbrug. Samlet set er ca. 20 % af lavbundsarealet opdyrket, hvilket bl.a. muliggøres af omfattende dræningssystemer, der kanaliserer vandet væk fra de dyrkede arealer.</p> <p>Lavbundslande er ofte kulstofrige, og når de opdyrkes, bliver det ophobede kulstof langsomt frigivet til atmosfæren. Kulstofrige lavbundslande udgør ca. 7 % af Danmarks landbrugsareal...</p>	<p>Der bør sondres tydeligt mellem lavbundslande og kulstofrige lavbundslande i dette afsnit.</p> <p>Det er uklart, om der med de omtalte ca. 20 % opdyrkede lavbundsarealer henvises til de 171.000 ha opdyrkede, <i>kulstofrige</i> lavbundslande, der tidligere er estimeret af Aarhus Universitet i Tekstur2014-kortet.</p> <p>Der gøres opmærksom på, at andelen af opdyrkede, kulstofrige lavbundslande siden rapportens udgivelse er blevet nedjusteret, jf. Peat2022-kortet, der udgives af Aarhus Universitet. Tallet er senest justeret til ca. 118.000 ha.</p>
158	<p>Med den seneste vandområdeplan, gældende fra 2021 til 2027, forventes den samlede kvælstofudledning reduceret med 13.000 ton årligt.</p>	<p>Landbrugsaftalen og Vandområdeplan 3 iværksætter kvælstofreducerende tiltag svarende til en reduktion af udledningen til kystvande og fjorde på ca. 10.800 t. (landbrugsaftalen s. 6; Vandområdeplan 3 s. 147). Denne ambition er senere blevet nedjusteret til 10.400 t kvælstof. Der er derfor ikke en ambition forudsat i landbrugsaftalen eller i Vandområdeplan 3 på 13.000 t</p>

		kvælstofreduktioner. Både landbrugsaftalen og Vandområdeplan 3 har pba. af beregninger foretaget af Aarhus Universitet angivet et indsatsbehov på 13.000 t kvælstofreduktioner.
160	<p>På baggrund af den politiske aftale om grøn omstilling af dansk landbrug ('landbrugsaftalen') som skal sikre stabile rammevilkår for landbruget, en langsigtet regulering af udledninger af næringsstoffer samt at Danmark lever op til vandrammedirektivet, er der iværksat tiltag som skal reducere kvælstofudledningen til kystvande og fjorde med godt 10.000 ton årligt. Som led i aftalen indgår udtagning af op mod 100.000 ha kulstofrige lavbundslande inkl. randarealer (Finansministeriet 2021a). Tiltagene fokuserer primært på lavbundslande med > 12 % kulstofindhold. Der er et ekstra potentiale både i forhold til biodiversitet og klima ved også at udtage lande med lavere kulstofindhold.</p>	<p>Det fremgår af bilag 781 til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg, at landbrugsaftalen forudsætter lavbundslande med > 6 % kulstofindhold. De til landbrugsaftalen tilknyttede tilskudsordninger (LBST/MST på tidspunktet for landbrugsaftalen) til udtagning af kulstofrige lavbundslande omfatter lande med > 6 % kulstofindhold.</p>
160, 163	<p>Udtagning af lavbundslande bidrager ikke i første omgang til delmålet om arealbeskyttelse, men da lavbundslande udgør ca. en femtedel af det samlede terrestriske danske areal, hvoraf nogle allerede er underlagt en eller flere beskyttelser, er der et væsentligt arealmæssigt potentiale.</p> <p>Med lavbundslandenes samlede omfang på ca. 20 % af det terrestriske areal i Danmark har</p>	<p>Det er uklart, hvilken udtagning af lavbundslande, der henvises til. Det bemærkes, at udtagningen af lavbundslande fra landbrugsdrift alene er målrettet kulstofrige lavbundslande, defineret som lavbundslande med kulstofindhold over 6 %. Udtagningsindsatsen i Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri er ikke rettet mod det samlede areal af lavbundslande i Danmark.</p>

	dette virkemiddel et stort potentiale hvis det udføres hensigtsmæssigt i forhold til genoprettelse af biodiversiteten både akvatisk og terrestrisk.	
--	---	--

København d. 3. januar 2024

Aage V. Jensen Naturfonds kommentarer til Biodiversitetsrådets årsrapport 2023

Naturfonden var forhindret i at deltage i Biodiversitetsrådets 2. møde for Dialogforum den 22. november 2023, som var indkaldt med meget kort varsel. Derfor denne korte udtalelse.

Først og fremmest tak for endnu grundig og relevant rapport, som følger op på Biodiversitetsrådets 1. rapport fra 2022. Rapporten beskriver behovet for en dansk biodiversitetslov og de nødvendige skridt hertil – herunder peges der på indledende virkemidler og incitamenter. Naturfonden er enige i konklusioner omfattende årsager til biodiversitetstab, grundbetingelser for at skabe biodiversitet i form af plads, kvalitet og tid, der tilsammen skaber naturområder med økologiske integritet.

Som privatejet naturfond, der arbejder for naturens bevarelse og udvikling samt de vilde dyrs beskyttelse, har naturfonden i 35 år genoprettet natur på egne, erhvervede arealer og doneret midler til forskning, formidling og forvaltning af naturen i Danmark. Naturfonden har på den måde opbygget en omfattende indsigt og erfaring.

Lovgivningsmæssige udfordringer

Biodiversitetsloven skal - som I selv skriver – danne en processuel ramme for at de nødvendige biodiversitetsindsatser kan planlægges, vedtages og implementeres.

I vores arbejde med at erhverve, genoprette og forvalte stor sammenhængende natur med økologisk integritet løber man imidlertid som privat - og ofte også offentlig – lodsejer ind i en meget lang række af lovgivningsmæssige udfordringer, hvor der skal indhentes dispensationer og tilladelser, men lige så ofte findes der lovgivning, som hindrer ideel naturudvikling på biodiversitetens vilkår, og som der derfor endnu ikke er løsninger for.

Naturfonden finder ikke, at det fremgår tydeligt af Biodiversitetsrådets rapport, at det vil være nødvendigt med en lovforenkling og ikke mindst at ændre en række love for rent faktisk at kunne gennemføre stor sammenhængende og dynamisk natur efter jeres forskrifter.

Som eksempel på omfanget af lovgivningsmæssige udfordringer kan eksemplificeres indhøstede erfaringer i forbindelse med Naturfondens seneste erhvervelse, Søholt Storskov på 1.236 ha ved Maribosøerne.

Her er det målet, at

- Etablere større selvforvaltende naturområder.
- Konvertere dyrket skov til urørt skov og andre driftsformer, der understøtter udviklingen af biodiversitet.
- Konvertere agerjord til lysåben natur med græsning og høslæt
- Understøtte naturlig dynamik med vægt på nøglearter og deres økofunktioner, herunder udsætning af store græssere og browsere.

Til illustration hermed kort opsamling vedr. juridiske barrierer for ekstensiv helårsgræsning i Søholt Storskov, som sammen med genskabelse af naturlig hydrologi vil kræve op imod 30 dispensationer - hvis de kan opnås:

FREDNINGSNÆVN

Fredningsdeklaration - Landskabsfredning omkring Maribosøerne.

MILJØSTYRELSEN

Skovlov (inklusive aftale om urørt skov)

Bekendtgørelse af lov om jagt og vildtforvaltning, hvis det bliver biodiversitetsdyrehave.

FØDEVARESTYRELSEN

Bekendtgørelse af dyreværnsloven. *Der findes ikke en godkendelsesordning for udendørs dyrehold i styrelsen.*

Bekendtgørelse af lov om hold af heste. *Ikke dispensationsmulighed for dagligt tilsyn.*

Bekendtgørelse om udegående heste.

Bekendtgørelser om mærkning og registrering.

Bekendtgørelse om hold af svin på friland.

Bekendtgørelse om hold af hjortedyr.

Bekendtgørelse om tilladelse til opdræt af visse dyrearter.

Bekendtgørelse om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr, EU's biproduktforordning og gennemførelsesforordning.

SLOTS- OG KULTURSTYRELSEN

Bekendtgørelse af museumsloven

KOMMUNER - LOLLAND/GULDBORGSUND KOMMUNE

Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug.

Bekendtgørelse af lov om planlægning. *Lovgivning forbeholder alle arealer i åbent land til produktion (land-, skovbrug eller fiskeri) – ikke til vild natur. Derfor tager de fleste dispensationer/tilladelser udgangspunkt i produktionslove. Gælder også skovloven.*

Lov om offentlige veje m.v. – *tillader fx ikke græsning på tværs af veje.*

Bekendtgørelse af lov om mark- og vejfred samt bekendtgørelse af færdselsloven – *tillader fx ikke græsning på tværs af veje.*

Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse.

Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

AAGE V. JENSEN NATURFOND

NATURENS BEVARELSE OG DE VILDE DYRS BESKYTTELSE

Naturfonden kan, hvis det ønskes, uddybe udfordringerne i de enkelte lovgivninger nævnt herover.

Virkemidler for udvikling af biodiversitet

Biodiversitetsrådet henleder i rapporten opmærksomheden på behov for yderligere forskning til understøttelse af forslag til virkemidler for etablering af biodiversitet.

Naturfonden finansierer bl.a. forskning i innovativ naturgenopretning på havet gennem det nyligt gennemførte kald for Et rigere hav, hvor foreløbigt seks projekter er godkendt og vurderes at være af relevans for Biodiversitetsrådet. Erfaringer opsamles i Center for Marin Naturgenopretning, som Miljøstyrelsen har en samarbejdsaftale med.

Ligeledes finansierer Naturfonden forskning i effekten af nye virkemidler på dyrkningsarealer med bl.a. Københavns Universitet under projektledelse af Hans Henrik Bruun med henblik på udgivelse af anbefalinger af virkemidler målrettet offentlige og private forvaltere.

Al forskning på Naturfondens arealer vil stå til rådighed for offentligheden og dermed også Biodiversitetsrådet.

Med venlig hilsen

Jacob Palsgaard Andersen
Vicedirektør

